

SOCIO-EKONOMSKI OKVIR RAZVOJA SELA DRAGANIĆ

Popić, Mihael

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Križevci college of agriculture / Visoko gospodarsko učilište u Križevcima**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:185:649250>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-23**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Križevci University of Applied Sciences](#)

REPUBLIKA HRVATSKA
VISOKO GOSPODARSKO UČILIŠTE U KRIŽEVCIMA

MIHAEL POPIĆ, student

SOCIO-EKONOMSKI OKVIR RAZVOJA SELA DRAGANIĆ

ZAVRŠNI RAD

Povjerenstvo za ocjenu i obranu završnog rada:

1. Dr.sc. Sandra Kantar, v. pred. -Mentor/ica i član/ica povjerenstva
2. Dr. sc. Kristina Svržnjak, prof.v.š. -Predsjednik/ica i član/ica povjerenstva
3. Dušanka Gajdić, univ.spec.oec. v. pred. -Član/ica povjerenstva

Križevci, 2016.

Sadržaj

1. UVOD	4
2. PREGLED LITERATURE	5
2.1. Položaj općine Draganić.....	5
2.2. Povijest Draganića.....	6
2.3. Prirodna i kulturna obilježja općine Draganić.....	7
2.3.1. Prirodna baština.....	7
2.3.2. Kulturna baština	8
2.4. Demografska obilježja i ljudski resursi	8
3. MATERIJAL I METODE RADA	12
4. REZULTATI ISTRAŽIVANJA	14
4.1. Prostorni izgled sela	14
4.2. Ekonomski okvir razvoja	15
4.2.1. Poduzetnička i gospodarska struktura	15
4.2.2. Obrtništvo i trgovačka društva	18
4.3. Poljoprivreda i šumarstvo.....	18
4.4. Turizam	20
4.5. Društveni okvir razvoja.....	21
4.5.1. Institucije i društvene djelatnosti.....	21
4.5.2. Predškolski odgoj i osnovnoškolsko obrazovanje.....	22
4.5.3. Kultura.....	23
4.5.4. Zdravstvo i socijalna skrb	24
4.5.5. Civilno društvo u Draganiću	24
4.5.5.1. Sport	24
4.5.5.2. Nogomet.....	25
4.5.5.3. Šah.....	26
4.5.5.4. ŠRD Draganić i lovačka društva	26
4.5.5.6. Športske aktivnosti vatrogasaca	27
4.5.5.7. UDVDR-RH - ogranak Draganić	28
4.5.5.8. Udruga Zraka.....	29
5. UPRAVLJANJE RAZVOJEM OPĆINE DRAGANIĆ.....	29
6. POGLED U PROŠLOST: INTERVJU SA STAROSJEDIOCEM GOSPODINOM NIKOLOM BARKOVIĆEM.....	31
7. ZAKLJUČAK	33
8. LITERATURA.....	34
9. PRILOZI	36
Prilog 1. Upitnik- socio-ekonomski okvir razvoja sela Draganić	36
Prilog 2. Gospodarski subjekti na području općine Draganić	49

Prilog 3. Proračun Općine Draganić (prihodi) za 2013. godinu.....	51
Prilog 4. Transkript intervjua sa gospodinom Nikolom Barkovićem.....	52
SAŽETAK.....	54

1. UVOD

U Republici Hrvatskoj, razvoj sela i općina postaje važnom društvenom i ekonomskom temom nakon završetka Domovinskog rata i proglašenja samostalnosti. Ljudi se okreću poljoprivredi kao primarnoj djelatnosti na selu. Počinju obnavljati objekte i ostalu infrastrukturu, a u sela i općine ulaze nova zanimanja i djelatnosti koje uvelike potiču razvoj sela i mijenjaju njegovu sliku. Zamišljaju se nove poduzetničke ideje koje se nakon nekog vremena ostvaruju. Cilj ovog rada je analizirati socio-ekonomski razvoj sela Draganić koje je smješteno u ruralnom području Karlovačke županije i prikazati bitne elemente dobre prakse takvog razvoja. Društveni okvir razvoja podrazumijeva javnost, odnosno zajednicu u kojoj se pojedinac rađa, raste i razvija svoje fizičke i mentalne sposobnosti. Za analizu društvenog okvira važno je prikazati kulturna, sportska i ostala društva koji doprinose jačanju zajednice. Ekonomski okvir razvoja odnosi se na stanje gospodarstva, a uključuje obrtnike i trgovačka društva, poljoprivredu, šumarstvo, ruralni turizam, te ostale gospodarske djelatnosti. Rad se bazira na primarnim podacima prikupljenim anketnim upitnikom kojeg je ispunjavao načelnik općine te sekundarnim podacima iz korištene literature. Nadopuna ovim podacima je proveden intervju sa najstarijim mještanimom sela. Selo Draganić nalazi se u sastavu općine U radu se prikazuje prijašnje i sadašnje stanje sela i općine Draganić te potencijali njegova razvoja od dominirajuće poljoprivredne proizvodnje prema industrijskom razvoju sela. Veliku važnost u ovom radu daje se ljudima, odnosno stanovnicima čije je mišljenje i glas važan za selo, kako žive i koliko su zadovoljni sa trenutnom situacijom na selu.

Svrha rada je da se istraživanjem prikažu važni pokazatelji trenutačnog socio-ekonomskog stanja sela Draganić. S obzirom na to da istraživanje socio-ekonomskog okvira sela Draganić nije do sada napravljeno nadamo se da će rad pomoći u razvijanju nekih budućih socio-ekonomskih strategija sela Draganić.

2. PREGLED LITERATURE

U ovom radu analizirati će se selo Draganić i općina Draganići¹. Selo se može definirati kao manja ljudska zajednica u kojoj pretežno žive poljoprivrednici. Rjeđe je naseljeno od grada, u njemu je obično manje stanovnika, a socijalni prostor nije kontinuirano organiziran. Ono se u statistici najčešće definira kao naselje s manje od 2000 stanovnika. Ta granična veličina varira od države do države i može iznositi od 200 do 20 000 stanovnika. No, selo može imati i znatan broj stanovnika ako je u njemu više od 30% aktivnih stanovnika zaposleno u poljoprivredi. *Općina*, kao pojam šireg obuhvata od sela je jedinica lokalne samouprave koja se osniva, u pravilu, za područje više naseljenih mjesta koja predstavljaju prirodnu, gospodarsku i društvenu cjelinu te koja su povezana zajedničkim interesima stanovništva (<http://www.enciklopedija.hr>)

U nastavku slijedi administrativni prikaz smještaja sela Draganić u općini Draganići, povijesni razvoj, te prirodna i kulturna baština sela. Nakon toga, prikazati će se demografska obilježja stanovništva i obrazovna struktura koja je važna za razumijevanje socio-ekonomskog razvoja toga kraja.

2.1. Položaj općine Draganić

Općina Draganić smještena je na sjeverozapadnom dijelu Republike Hrvatske, odnosno u sjevernom dijelu Karlovačke županije. Općina jednim dijelom ulazi u jugozapadni dio Panonske nizine, drugim dijelom u sjeverni dio Pokupske nizine. Draganići graniče s gradovima Karlovac i Jastrebarsko te općinom Krašić, a obuhvaća površinu od 72,38 km². U prostornom planu općine kao vodne površine su određeni draganićki ribnjaci, potoci Koretinec, Bukovac, Stojnica, Črnac, Struga, Volovčica i Kupčina s pritocima i retencijama te kanal Kupa-Kupa. Zapadni dio općine pretežito je brežuljkast, dok su na istoku ravnice gdje se prostiru oranice i pašnjaci te bjelogorične šume. Prometna povezanost općine Draganići sa susjednim općinama i gradovima Karlovačke županije kao i s Zagrebačkom županijom s kojom graniči vrlo je dobra. Središnjim dijelom općine Draganići u pravcu sjeveroistok – jugozapad paralelno prolaze dvije značajne cestovne prometnice ŽC 1042 Zagreb – Karlovac i autocesta Zagreb – Karlovac. Kroz općinu prolaze još tri Županijske ceste Ž 3101 Brezarić (D 505) – Guci Draganićki – Ž 1042, Ž 3146 Mahično (D505) – Tuškani – Lug (Ž 1042) i Ž 3150

¹ Selo Draganić analizira se kao sastavni dio općine Draganić, a selo i općina shvaćeni su kao sinonimi zbog centralne uloge sela u samoj općini, njegovog prirodnog i gospodarskog značaja.

Draganić (Ž 1042) – Lazina. Općina se sastoji od nekoliko ulica: Bencetići, Goljak, Lug, Mrzljaki, Darići, Budrovci, Vrbanci, Jazvaci, Barkovići, Draganići, Križančići, Vrh, Franjeteći i Lazina. Općina Draganić svrstana je u III. skupinu prema indeksu razvijenosti čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 75% i 100% prosjeka Republike Hrvatske te ima status turističke općine razvrstane u razred C6 (<http://www.draganic.hr/>)

Slika 1. Karta općine Draganić

Izvor: <http://os-draganici.skole.hr/upload/os-draganici/images/multistatic/26/Image/karta.JPG>

2.2. Povijest Draganića

Prvi pisani spomen Draganića u hrvatsko-ugarskim srednjovjekovnim kronikama potječe iz 1249. godine, a u njemu se ističe kao slobodna općina. Horvat (2005), ističe da je položaj Plemenite općine Draganić dodatno potvrđen i posebnom kraljevskom poveljom za vrijeme vladavine ugarskog kralja Bele IV iz 1264. godine izdane trojici draganićkih ratnika (Krešu, Kupaši i Raku) za hrabrost u borbi. Ova se mala seoska zajednica tako kroz cijelo srednjovjekovno razdoblje razvijala kao slobodna općina bez feudalnih odnosa, a zabilježeno je da je odred draganićkih konjanika 1573. godine sudjelovao kao potpora ustaničkih snaga pobunjenih kmetova u znamenitoj Seljačkoj buni pod vodstvom Matije Gupca. Svoju nadležnost općina je provodila preko općinskog poglavarstva koje je birano svake godine oko dana Svetog Filipa (3. svibnja) obično tjedan dana od Jurjeva. Svi akti i sporazumi su ovjeravani pečatima od kojih je značajniji tzv. "veliki pečat" čiji otisak ima elemente koji se nalaze na kovanici-srebrnjaku "Banovac" iz XIII stoljeća, te se pretpostavlja da je od tada nepromijenjen. Pečat u svom sadržaju ima u cimeru izrezanu liru, s desna polumjesec, a s lijeva šesterokraku zvijezdu, odozdo ima

slova N.D. (Nobilijum Draganići), tj. Plemstvo Draganići. Prema tom pečatu izrađen je i prijedlog grba općine Draganić, a zastava općine je bila crvena s grbom u sredini (<http://www.draganic.hr/>)

Slika 1. Grb Draganića

Izvor: <http://www.draganic.hr/dat/dm1442.jpg>

2.3. Prirodna i kulturna obilježja općine Draganić

2.3.1. Prirodna baština

Zapadni dio područja općine pretežito je brežuljkasti, a spuštajući se prema istoku prelazi u nizinsko područje na kojem se prostiru oranice i pašnjaci, a na krajnjem istoku pojavljuju se znatnije površine bjelogoričnih šuma. Od sjeveroistoka prema jugoistočnom djelu općine protječu dvije rijeke i to Kupčina i Stojnica. Na području općine nalazi se nekoliko jezera. Na istočnom dijelu sela Mrzljaki nalazi se veći kompleks umjetnih jezera draganićkih ribnjaka ukupne površine cca 400 ha u kojima se uzgaja slatkovodna riba. U selu Mrzljaki kod željezničke stanice Draganić nalaze se dva manja umjetna jezera tzv. bajori koji su ostatak od iskopa nekadašnje ciglane koja je tamo poslovala. U selu Lug, u šumi "Sečica" nalazi se manje umjetno jezero tzv. "Plavi Bajer". U selu Bencetići nalazi se manje umjetno jezero koje je nastalo nakon iskopa zemlje prilikom izgradnje auto-ceste Zagreb - Karlovac. U selu Lazina, na području pod nazivom Petrinščak, nalaze se dva manja umjetna jezera koja su nastala nakon iskopa zemlje koja je koristila za navoz prilikom izgradnje auto-ceste Zagreb - Karlovac. Područje općine Draganić u cijelosti ima umjerenu kontinentalnu klimu sa relativno dovoljnim količinama oborina. Unutar područja postoje manje temperaturne razlike koje su gotovo beznačajne. Prosječna godišnja temperatura zraka, prema statističkim pokazateljima unatrag četrdeset godina iznosi 11°C.

Najtopliji mjesec u godini je srpanj s prosječnom temperaturom od 21°C, a najhladniji siječanj s prosječnom temperaturom od oko 0°C. Prosječna godišnja vlažnost zraka kreće se u visini do 73%, a najviša je u listopadu i siječnju kad doseže i do 85%, a najmanja je u ljetnom periodu kad se kreće između 71% i 78% (<http://www.draganic.hr>). Fauna je u Draganiću vrlo raznolika. U draganićkoj šumi obitavaju krupne divljači (obična srna), dlakava divljač (jazavac, mačka divlja, kuna bjelica, kuna zlatica, lasica mala, zec obični, lisica, puh veliki i tvor), pernata divljač (fazan, trčka svržulja, prepelica pućpura, šljuka bena, šljuka kokošica, golub divlji, guska divlja, patka divlja, liska crna, vrana siva, vrana gaćac, svraka i šojka) (Čorak, 2014).

2.3.2. Kulturna baština

Draganići su u posljednjih dvadesetak godina naglo promijenili svoj izgled. Uređenje naselja, promjena načina života, priljev stanovništva iz drugih krajeva te odlazak radnika na rad u veće gradove i u inozemstvo pridonijeli su stvaranju drukčijih oblika izgradnje stambenih i gospodarskih zgrada. Umjesto starih drvenih kuća tradicionalne seoske arhitekture niču velike obiteljske kuće koje su suvremeno opremljene, a i građene po uzoru na gradsku arhitekturu. Do danas je sačuvano dosta objekata koji su primjer drvene arhitekture usprkos mijenjanju načina gradnje. Prema Černicki i Forenbaher (2008), kapela Presvetog Trojstva u Draganiću sagrađena je 1689. godine i jedina je sačuvana u svojoj drvenoj gradnji na način na koji se prije mnogo godina gradilo sa hrvatskim vuglima. Vrijednost kapele je u tome što je u njoj zastupljena izvorna hrvatska umjetnost u sve tri likovne discipline: graditeljstvo, slikarstvo i drvorezbarstvo. U registar kulturnih dobara RH upisano je umijeće izrade draganićkog puranca (grančice koja se na cvjetnicu nosi u crkvu). Inicijativu za zaštitu draganićkog načina slaganja „puranca“ pokrenuo je KUD „Sv. Juraj“ Draganić kao jedini nositelj kulturnih zbivanja na području općine Draganić, a ostvarena je u suradnji s Udrugom „Zraka“ iz Draganića, učenicima OŠ Draganić, te uz potporu općine Draganić. Ti karakteristični primjerci zorno prikazuju bogatstvo i ljepotu kulturne baštine Draganića, koja predstavlja znak prošlog vremena i života koji se odvijao na tom području" (<http://www.kudsvetijuraj-draganic.hr>).

2.4. Demografska obilježja i ljudski resursi

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine u općini Draganić živi 2741 stanovnik. Gustoća naseljenosti iznosi 38,07 stanovnika/km². Prema kriteriju gustoće naseljenosti i broja stanovnika općina Draganić pripada skupini manjih općina u Karlovačkoj županiji. Stanovništvo u Draganiću se znatno smanjilo u odnosu na razdoblje prije 10 godina.

Rijetka naseljenost ruralnih područja prisutna je u cijeloj Karlovačkoj županiji i vidljiva je njihova daljnja depopulacija, dok u gradovima raste broj stanovnika. Problem depopulacije je potrebno rješavati kroz populacijske mjere na državnoj i na lokalnoj razini tako da se zaustavi odseljavanje postojećeg stanovništva te izrade programi za privlačenje novih. Popis stanovništva iz 2011. god. pokazuje da je u općini Draganić 2,4 % stanovništva bez završene osnovne škole od ukupnog stanovništva starog 15 i više godina. Vrlo sličan podatak nalazimo i za Karlovačku županiju, gdje je 2,48% stanovništva bez završene osnovne škole. Najveći broj stanovnika, točnije 46,67% ima završenu srednju školu od ukupnog stanovništva starog 15 i više godina, dok u Karlovačkoj županiji iznosi 50,63%. Udio visokoobrazovanih u iznosi 8,56% , a u Karlovačkoj županiji 12,85% stanovništva.

Tablica 1. Struktura stanovništva starosti 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi i spolu u 2011. god.

JLRS	Spol	Ukupno	Bez škole	1-3 razreda OŠ	4-7 razreda OŠ	Osnovna škola	Srednja škola
Karlovačka županija	Svi	111.569	2.767	1.607	9.025	26.842	56.488
	M	53.477	654	403	3.102	11.039	31.224
	Ž	58.092	2.113	1.204	5.923	15.803	25.264
Općina Draganić	Svi	2.372	57	53	436	460	1.107
	M	1.098	12	14	144	198	640
	Ž	1.274	45	39	292	262	467
JLRS	Spol	Visoko obrazovanje				Nepoznato	
		Svega	Stručni studij	Sveučilišni studij	Doktorat znanosti		
Karlovačka županija	Svi	14.332	6.491	7.752	89	508	
	M	6.775	3.219	3.500	56	280	
	Ž	7.557	3.272	4.252	33	228	
Općina Draganić	Svi	203	119	83	1	56	
	M	77	49	28	-	13	
	Ž	126	70	55	1	43	

Izvor: Državni zavod za statistiku: Popis stanovništva 2011. god.

Postotak nepismenih starosti 10 i više godina u općini Draganić iznosi 1,1%, dok je u Karlovačkoj županiji on neznatno veći, te iznosi 1,4%. U udjelu nepismenih prednjači ženska populacija, pa je tako od ukupno 27 nepismenih 96,29% žena, a u Karlovačkoj županiji od 1.659 nepismenih žena je 76,67%. Osim formalne naobrazbe važna je i

informatička pismenost. Što se tiče informatičke pismenosti u općini Draganić od ukupno 2.514 stanovnika starosti 10 i više godina, 40,29% stanovnika zna se služiti informatičkim alatima za obradu teksta, 33,45% ih se koristi tabličnim izračunima, 40,33% zna se koristiti elektroničkom poštom, a 46,06% služi se Internetom. U Karlovačkoj županiji ti pokazatelji su malo pozitivniji, 44,59% ih se služi obradom teksta, 37,95% ih koristi tablične izračune, 44,54% služi se elektroničkom poštom te 49,29% koristi internet. Slijedom navedenog može se zaključiti je obrazovna struktura nepovoljna u odnosu na Karlovačku županiju no općina može vlastitom organizacijom različitih edukacijskih programa i radionica povećati postotak informatički pismenog stanovništva čime će povećati kvalitetu ljudskih resursa.

Tablica 2. Stanovništvo staro 10 i više godina prema informatičkoj pismenosti i spolu u 2011. g.

Jedinica regionalne/lokalne samouprave	Spol	Ukupno	Obrada teksta			Tablični izračuni		
			Da	Ne	Nepoznato	Da	Ne	Nepoznato
Karlovačka županija	Svi	117.828	52.541	64.314	973	44.712	72.057	1.059
	M	56.737	26.556	29.667	514	22.726	33.447	564
	Ž	61.091	25.985	34.647	459	21.986	38.610	495
Općina Draganić	Svi	2.514	1.013	1.443	58	841	1.615	58
	M	1.171	506	650	15	429	727	15
	Ž	1.343	507	793	43	412	888	43
Jedinica regionalne/lokalne samouprave	Spol	Korištenje elektroničkom poštom			Korištenje internetom			
		Da	Ne	Nepoznato	Da	Ne	Nepoznato	
Karlovačka županija	Svi	52.481	64.365	982	58.079	58.750	999	
	M	26.852	29.368	517	29.840	26.377	520	
	Ž	25.629	34.997	465	28.239	32.373	479	
Općina Draganić	Svi	1.014	1.440	60	1.158	1.296	60	
	M	521	634	16	600	555	16	
	Ž	493	806	44	558	741	44	

Izvor: Državni zavod za statistiku: Popis stanovništva 2011. god.

Analiza stanja zaposlenih u općini Draganić, iz 2013. godine², prikazana je u tablici 3. gdje je vidljiv broj zaposlenih u različitim djelatnostima. Najviše zaposlenih u općini Draganić bilo je 2010. godine i to u djelatnostima trgovine na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala, obrazovanju, poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu te djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane. Najmanji broj zaposlenih bio je 2009. godine i to u djelatnosti prijevoza i skladištenja, djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, gdje uopće nije bilo zaposlenih, financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja, stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti, i djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi.

Tablica 3. Zaposleni u pravnim osobama u općini Draganić, prema NKD-U 2007. stanje na dan 31.03.2009., 2010., 2011. i 2012. godine

Djelatnost	2009.	2010.	2011.	2012.
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	29	36	37	37
Prerađivačka industrija	11	23	20	13
Građevinarstvo	12	10	7	8
Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala	64	42	59	61
Prijevoz i skladištenje	6	7	9	4
Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	-	40	24	28
Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	2	2	2	2
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	2	2	2	2
Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	7	6	6	5
Obrazovanje	37	42	40	37
Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	1	1	-	-
Ostale uslužne djelatnosti	8	7	8	4
Ukupno	179	218	211	201

Izvor: Statistička izvješća, Zaposlenost i plaće u 2013., Zagreb 2014.

Općina Draganić je od svog ponovnog ustroja kao jedinica lokalne samouprave prišla realizaciji gospodarskog razvitka koji je definiran u Gospodarskom programu usvojenom

² Važno je naglasiti da su u radu zastupljeni najnoviji podaci iz službenih dokumenata

od općinskog vijeća 1997. godine, a koji je odredio okvir za planiranje i realizaciju za unapređenje stanja u gospodarstvu.

3. MATERIJAL I METODE RADA

Rad se temelji na podacima iz anketnog upitnika pod nazivom *Socio-ekonomski okvir razvoja sela Draganić*. Pitanja iz upitnika postavljena su usmeno u formi intervjua, a odgovori su zabilježeni na upitniku (prilog 1). S obzirom na to da na postavljena pitanja može odgovarati osoba koja je najupućenija u stanje općine Draganić, najpodesniji ispitanik bio je načelnik općine. Anketni upitnik vođen je 24.6.2016. u zgradi općine Draganić u Uredu načelnika općine. Vođenje anketnog upitnika potrajalo je oko 40 minuta te su odgovori na pitanja većinom dobiveni. Anketna ispitivanja imaju cilj skupiti podatke koji se mogu statistički obraditi kako bi smo došli do uzoraka ili pravilnosti. Anketna istraživanja često se oslanjaju na upitnike kao glavna sredstva za stjecanje traženih podataka. Da bi bolje razumjeli kako se živjelo u selu Draganić prije 100 godina, intervju je proveden sa starosjediocem gospodinom Nikolom Barkovićem koji ima 107 godina. U razgovoru s Nikolom dobiveni su zanimljivi podatci koji su pismeno zabilježeni (prilog 4.)

Prema Giddens (2007), u *anketama* postoje dvije vrste upitnika. Neki upitnici sadrže skup zatvorenih pitanja na koja je moguć samo određeni broj ponuđenih odgovora recimo "Da/ne/ne znam". Takvi upitnici se jednostavno uspoređuju i prebrajaju jer sadržavaju samo malen broj kategorija. S druge strane, budući da ne omogućuju nijanse o razmišljanju i verbalnom izrazu, informacije koje oni pružaju obično su ograničene, ako ne i pogrešne. Drugi su upitnici otvoreni. Ispitanici imaju mogućnost izraziti mišljenje svojim riječima te nisu ograničeni izborom određenih odgovora. Oni obično pružaju detaljnije informacije od zatvorenih upitnika. Anketa je u pravilu ekonomična. Pomoću ankete može se u kratkom vremenu doći do velikog broja podataka i informacija, a čime se istovremeno smanjuju troškovi istraživanja. Jedan od značajnijih nedostataka ankete je njeno često poistovjećivanje sa cijelim istraživanjem, pri čemu se ne uzima u obzir kako je ona samo jedna od faza istraživačkog procesa. Na taj se način zanemaruju drugi aspekti istraživanja (najčešće oni teorijski) i istraživanje gubi smisao, a rezultati nisu pouzdani.

Prema istom autoru, *intervju* označava oblik razgovora u kojem dvije osobe (ili više njih) sudjeluju u verbalnoj i neverbalnoj interakciji radi ostvarivanja unaprijed određenog cilja tj. prikupljanja podataka o određenoj temi razgovora. Kod intervjua „licem u lice” ispitivanje se provodi u ličnom kontaktu s ispitanikom, odnosno anketar čita pitanja ispitaniku koji se nalazi pred njim i pažljivo bilježi njegove odgovore. To omogućava intervjueru/anketaru nešto bolju kontrolu nad procesom intervjua, jer je u prilici paziti i eventualno zabilježiti neverbalne reakcije ispitanika ili neke druge relevantne informacije koje inače ne bi mogao primijetiti.

Anketni upitnik *Socio-ekonomski okvir razvoja sela Draganić* podijeljen je u dva dijela. Prvi dio sadrži pitanja o infrastrukturi i opremljenosti, gdje se navode pitanja o geografskim karakteristikama i prostornom izgledu sela, stambenoj i komunalnoj opremljenosti, privrednom obilježju naselja i strukturi stanovnika, privrednim organizacijama, zdravstvu, školstvu, kulturnim ustanovama, sportskim objektima, društvima i udruženjima, te ugostiteljstvu i ostalim uslugama. Drugi dio ankete govori o obnovi i razvoju sela, raznim problemima u selu, svečanostima koje doprinose boljitku sela, organizacijama koje pospješuju unaprjeđenje sela te osobama koje se bave razvojem sela. Također se uspoređuje život u selu u odnosu na razdoblje prije 10 godina, problemima u selu od prije 20 godina te da li su prisutni danas i koje mjere se poduzimaju da se problemi riješe. Na osnovu dobivenih podataka dobiveni su odgovori koji su pomogli zaokružiti socio-ekonomski okvir razvoja sela Draganić. U radu su korištene knjige i članci o selu Draganić, strateški dokumenti i slično, a vrlo korisni podaci nalaze se na web stranicama kao što je službena stranica općine Draganić.

4. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

4.1. Prostorni izgled sela

Prema podacima iz ankete može se zaključiti da je Draganić na povoljnom geografskom položaju što omogućuje dobru povezanost s bližim gradovima ali i drugim dijelovima RH. Selo Draganić je grupirano po naseljima, raštrkana i smještena uz lokalnu cestu i prometnice. Draganići imaju ukupno 14 naselja. Smješteni su blizu granice sa Zagrebačkom županijom, pa je tako najbliži grad u zagrebačkoj županiji Jastrebarsko, sa svega osam kilometara udaljenosti. Putovanjem autobusom traje 15 minuta dok vlakom deset minuta, kao i automobilom. Stanovnici sela svoje obrazovne, zdravstvene, kulturne i druge potrebe većinom zadovoljavaju u gradu Karlovcu, koji je ujedno i županijski centar. Do Karlovca mještani putuju autom, vlakom i autobusom sa potrebnim vremenom od 15 do 20 minuta. Većina djece ide pohađati srednju školu u grad Karlovac pa se u selu nalazi devet autobusnih stajališta.

U Draganiću ukupno živi 2741 stanovnika od koji je 1285 muškog, a 1456 ženskog spola što je navedeno u Popisu stanovništva iz 2011. godine. U selu se nalazi 1200 kuća te 150 vikendica. Cijela općina je elektrificirana i sve ulice imaju uličnu rasvjetu. Područje općine Draganić električnom energijom opskrbljuje Elektra Karlovac. U centru općine je park o kojem se brine komunalno društvo Draganić d.o.o. . U selu kanalizacije nema. Postoji prostorni plan sela prema kojemu se određuje vodoopskrba općine Draganić putem Regionalnog vodoopskrbnog sustava Grada Karlovca. Putevi u Draganiću su asfaltirani još početkom 1970. godine, dok još ima puteva koji su zemljani i makadamski, no to su uglavnom putevi koji vode prema draganićkoj šumi, te su izvan mjesta stanovanja. Draganić ima magistralne, regionalne i lokalne puteve. Postoji groblje koje je pod draganićkom župom i koristi ga cijelo naselje te druga sela. Smeće u Draganiću odvozi Čistoća Karlovac u koncesiji za odvoz kućnog i glomaznog otpada. Deponija Ilovac-Karlovac. Ljudi se bave ratarstvom, stočarstvom, voćarstvom, povrtlarstvom i vinogradarstvom.

Sukladno Prostornom planu uređenja općine Draganić potrebno je povezivanje lokalnih vodoopskrbnih sustava u širi, cjeloviti vodoopskrbni sustav s ciljem osiguranja rezervi pitke vode za vodoopskrbu stanovništva i osiguranje funkcije vodoopskrbe uz postojeća vodocrpilišta i izvorišta. Prema Prostornom planu određuje se vodoopskrba općine Draganić putem Regionalnog vodoopskrbnog sustava Grada Karlovca, a za korištenje eventualnih lokalnih vodovodnih mreža ili pojedinačnih zdenaca jedino putem

propisane kontrole sanitarne ispravnosti njihovih voda. Vodovod na području općine Draganić ima 950 priključaka.

Područje općine Draganić električnom energijom opskrbljuje Elektra Karlovac. Prema Prostornom planu uređenja općine Draganić u planu je izgradnja 4 nove transformatorske stanice naponske razine 10(20)/0,4 kV: TS Sajmište, TS Mrzljaki škola, TS Budrovci – Palisaki, TS Budrovci – vodosprema (rekonstrukcija). U Odluci o donošenju Urbanističkog plana uređenja središta općine Draganić na cijelom području, kako je predviđeno programom razvoja elektroenergetske mreže planira se prebacivanje 10kV naponskog na 20kV i to isključivo kabliranjem. U planu je da se sve postojeće i planirane trafostanice 10-20kV/04 izvode prema potrebama korisnika odnosno prema zahtjevu za izgradnjom na dijelu područja, odnosno s mogućnošću proširenja transformatora na postojeće dvije TS 10/04. Dio tog magistralnog plinovoda Pula-Karlovac izgrađenog 2006. godine prolazi Karlovačkom županijom od Bosiljeva do Draganića, gdje se spaja s magistralnim plinovodom Karlovac - Zagreb. Za potrebe napajanja plinskog distribucijskog sustava grada Karlovca i susjednih općina u Karlovcu je izgrađena mjerno redukcijska stanica u Karlovcu. Predviđa se izgradnja novog transportnog plinovoda od Bosiljeva do Draganića prema Zagrebu. Izgradnja mreže transportnih plinovoda s infrastrukturom preduvjet je za dolazak prirodnog plina i početak plinifikacije cijele Karlovačke županije.

Postoji više od 10 km duga biciklistička staza koja spaja gotovo sve dijelove Draganića, staza je označena putokazima kako bi u svakom trenutku znali kojim smjerom treba ići te su uz stazu na nekim raskrižjima postavljene klupe i stolovi za odmor.

4.2. Ekonomski okvir razvoja

4.2.1. Poduzetnička i gospodarska struktura

Selo Draganić kao prosječno hrvatsko selo, odnosno općina, ima dobro razvijeno gospodarstvo, a razvoj raznih industrija na tom području se unatrag desetak godina znatno uvećao. Obrtne djelatnosti kao što su pilanski obrti opstali su i kroz godine se unaprijedili. Uslužnih obrta je nešto više nego proizvodnih, a i trgovačka društva brojčano rastu i moderniziraju se. Selo Draganić već niz godina ulaže u uređenje poslovnih zona te uređenju okoliša u Poslovnoj zoni. Općinsko vijeće općine Draganić donijelo je Odluku o izradi Urbanističkog plana uređenja navedene zone i to do sada izgrađenog ali i neizgrađenog dijela, uz mogućnost proširenja zone na okolne privatne parcele.

Gospodarskih subjekata u općini Draganić ima ukupno 70, a možemo ih vidjeti u prilogu 2..

Općina Draganić je od svog ponovnog ustroja kao jedinica lokalne samouprave prišla realizaciji gospodarskog razvitka koji je definiran u Gospodarskom programu usvojenom od općinskog vijeća 1997. godine, a koji je odredio okvir za planiranje i realizaciju za unapređenje stanja u gospodarstvu. Općina ima ukupno tri poslovne zone koje će biti prikazane u nastavku:

1. Poslovno uslužni centar Draganić

Ova zona obuhvaća područje bivšeg zadružnog kompleksa s adresom Draganići br. 6.

Od 1. lipnja 2000. godine u ovoj zoni posluje šest subjekata i to: trgovina i servis elektromaterijalom, bijelom tehnikom, grijanjem, vodovodnim i odvodnim materijalom, ugradnja i servis sa 3 zaposlene osobe. Zatim, ugostiteljstvo ima 3 zaposlene osobe, frizerski obrt s jednim zaposlenim, upravni uredi tvrtki s 5 zaposlenih, a u sklopu ove zone nalazi se i javni prostor za skupove i slično naziva „Kulturni centar Draganić”. Ovaj poslovno uslužni centar je kompletno realiziran, u postojećem dijelu, a moguće je i njegovo širenje. Cijena najamnine po raspisanom javnom natječaju kreće se od 15,00 do 35,00 kuna po m², ovisno o karakteru prostora i načinu korištenja. Za sva ulaganja u građevinska dograđivanja prostora, koja su odobrena, umanjen je najam do otplate vrijednosti uloženog. Komunalna naknada je inače za cijelo područje snižena kao i porezi na tvrtku, naziv i ostalo.

2. Poslovna zona Draganić I Lug

Ova zona prostire se na površini od 88.000 m² i ima sljedeće infrastrukturne karakteristike:

- Komunalno opremljena
- Izgrađena pristupna cesta
- Izgrađena servisna cesta u zoni (60% asfaltirana)
- Izveden srednjenaponski priključak, i NN trafostanica 10(20)/0,4 kV 630 kVA
- Izgrađena ulična energetska kanalizacija
- Izgrađeni vodovodni vodovi i hidrantska mreža
- zona priključena na zračnu T- k mrežu.

Ova zona je isključivo predviđena za malo i srednje poduzetništvo. To zemljište je bilo u vlasništvu općine Draganić. Cijena m² u ovoj zoni se kretala od 4-9 €, a do sada je prodano 45.000 m². Na tom dijelu zone jedan je poslovni prostor u funkciji - metalna galanterija Sumina, dva poslovna prostora su u gradnji, a za četiri su izdane lokacijske dozvole. Ova zona je proširena na 88.000 m² otkupom zemljišta od privatnih fizičkih osoba i na tom

dijelu zone koji je bio u privatnom vlasništvu prodane su još dvije parcele po 5.000 m² na kojima je jedan prostor u funkciji (VAGOR d.o.o. veletrgovina, maloprodaja i skladište), a za drugi je izdana lokacijska dozvola. U tijeku je razmatranje mogućnosti proširenja zone na okolne parcele i uključenje u PPU općine Draganić, za kojeg je u tijeku izrada izmjena i dopuna.

3. Poslovna zona Mrzljaki

Zona je osnovana odlukom općinskog vijeća, ali nije potpuno definirana radi promjene trase pruge. Predviđena površina zone je cca 100.000 m². Parcele su u privatnom vlasništvu, a po određivanju granice predviđa se otkup parcela ili sklapanje ugovora, te po obvezi iz PPU izrada Urbanističkog plana uređenja zone.³

Slika 2. Poduzetničke zone
Izvor: vlastita fotografija

³ <http://www.draganic.hr/sadrzaj.php?gs=2&p=11>

Temeljem izrečenog, može se zaključiti da su postojeće poduzetničke i gospodarske strukture infrastrukturno dobro smještene u okviru poduzetničkih zona, a broj poduzetnika i ukupnih prihoda raste (tablica 4).

Tablica 4. Pregled osnovnih financijskih rezultata poslovanja poduzetnika u selu Draganić

Broj poduzetnika		Indeks	Iznosi u 000 kuna		Indeks
2005.	2009.		Ukupni prihodi		
			2005.	2009.	
23	28	122	39.377	67.177	171

Izvor podataka: Fina i HGK – Županijska komora Karlovac

4.2.2. Obrtništvo i trgovačka društva

Obrtništvo je na području sela Draganić imalo svoju tradiciju, počevši od kraja 19. stoljeća pa do ukidanja općine 1957. g., odnosno kroz razdoblje dulje od pola stoljeća djelovali su brojni kovački, lončarski, pilanski i slični obrti. Svoj ponovni razvoj obrtništvo započinje tek 90 - tih godina 20 - og stoljeća, odnosno nakon osamostaljenja RH, kada su nekadašnji stari tradicijski obrti zamijenjeni novim, prvenstveno uslužnim obrtima (trgovački, ugostiteljski, frizerski, autolimarski i sl), dok su u nešto manjem postotku zastupljeni proizvodni obrti (građevinski, bravarski, drvoprerađivački). Danas na području općine Draganić djeluje ukupno cca 50 registriranih obrta različitih vrsta djelatnosti u koje su uključeni i proizvodni i uslužni obrti. Na području općine Draganić djeluje cca 20 -ak registriranih trgovačkih društava, većinom d.o.o.-a, koji se bave različitim djelatnostima, prvenstveno trgovinom, a nešto manje proizvodnim djelatnostima. Trgovačka društva, isto kao i obrtništvo, zasigurno će doživjeti svoju ekspanziju stavljanjem u funkciju dviju novih poduzetničkih zona, od kojih je kod jedne u tijeku prodaje zemljišta i zaključenje kupoprodajnih ugovora.

4.3. Poljoprivreda i šumarstvo

Velik broj ljudi u Draganiću posjeduje veća zemljišta kao što su obradiva polja i pašnjaci, no problem je što samo mali broj ljudi živi od poljoprivrede pa ostala zemljišta ostaju zapuštena. Prema posljednjim podacima iz Popisa stanovništva, 4,1% stanovništva općine izjasnilo se kao stanovništvo kojemu je poljoprivreda jedini i osnovni izvor prihoda, no unatoč tome, čak 83% domaćinstava na području općine posjeduje zemlju. Određeni

broj tih domaćinstava se pored drugih osnovnih zanimanja bave i poljoprivredom (manji dio i stočarstvom) kao dodatnim zanimanjem, a najvećim dijelom domaćinstva, prvenstveno staračka, prestala su obrađivati zemlju te je takva zemlja uglavnom unatrag 10-ak godina zarasla u šikare i šume uslijed čega je neadekvatna za daljnju obradu bez prethodnog posebnog privođenja namjeni. Prema posljednjim podacima općina Draganić raspolaže obradivim poljoprivrednim zemljištem površine 2510 ha ili oko 34,6% njezine sveukupne površine. Najveća kočnica za razvoj moderne poljoprivredne proizvodnje su nesređeni imovinsko-pravni odnosi na poljoprivrednom zemljištu te veoma velika usitnjenost poljoprivrednih parcela koje su neadekvatne za bilo kakvu ozbiljniju tržišnu proizvodnju.

Poljoprivredni proizvođači i stočari s područja općine Draganić članovima su u dvaju udruga koje su registrirane na području općine Draganić a okupljaju članove sa područja cijele Karlovačke Županije i to:

- Udruga za međususjedsku pomoć "Strojni prsten" Karlovačke Županije - Draganić
- Udruga proizvođača mesa i mlijeka za područje Karlovačke Županije.

Općini Draganić prvenstveno nedostaje poljoprivredna zadruga u okviru koje bi se okupljali stočari i poljoprivredni proizvođači koji bi na taj način lakše mogli plasirati svoje proizvode na tržište. U razdoblju od 1993. do 1996. godine na području općine Draganić osnovana je Poljoprivredna zadruga, no ista je bila prvenstveno orijentirana na trgovinu a ne na okupljanje poljoprivrednika u smislu lakšeg nalaženja plasmana za svoje proizvode te stoga ista niti nije imala dulji prosperitet a posljedica svega bila je njezina likvidacija od strane Trgovačkog suda Karlovac 2001. g. Vizija zadrugarstva na području općine Draganić u vrlo skoroj budućnosti je formiranje i razvoj moderne poljoprivredne zadruge koja bi se pored organiziranosti kooperanata u smislu traženja plasmana za njihove proizvode, morala određenim dijelom baviti i problematikom okrupnjavanja rascjepkanog poljoprivrednog zemljišta. Osim poljoprivrede, za općinu Draganić veliki značaj u gospodarskom smislu imaju i šume. Duž cijelog južnog dijela područja općine, u površini od 3425 ha ili 47,2% površine prostiru se šume hrasta lužnjaka. Šume spadaju u skupinu gospodarskih šuma te su u 100%-tnom državnom vlasništvu, a istima gospodare Hrvatske šume - Uprava šuma Karlovac.

4.4. Turizam

Razvoj turizma na području općine Draganić u početnoj je fazi, iako područje posjeduje određene pozitivne dispozicije za intenzivniju ekspanziju turizma (slika 3). Osnivanjem Turističke zajednice općine Draganić 1995. g. osmišljeni su brojni turistički sadržaji kojih ranije nije bilo kao što su biciklističke staze, putokazi, ekološke aktivnosti, međunarodni festival folklor i sl. Iako su u posljednjih godina učinjeni određeni znatniji pomaci vezani uz razvoj turizma na području općine, isti su još uvijek nisu dovoljno osmišljeni u obliku ozbiljnije turističke ponude koja bi prvenstveno sadržavala aktivnosti kojima bi se mogli privući strani turisti u smislu organizacije seoskog turizma na obiteljskim gospodarstvima, osmišljavanja i razvoja vinskih cesta i sl. (<http://www.draganic.hr>)

Više od 10 kilometara duga biciklistička staza spaja gotovo sve dijelove Draganića i uključuje putokaze te nudi usputan odmor (klupe i stolovi na nekim raskrižjima). Zadivljujući pogled na Ozalj i Sloveniju, Karlovac i Gvozd, Zagreb i Sljeme te Pokupsku dolinu možete doživjeti na tzv. Piramidi, odnosno brežuljku koji se u obliku piramide uzdiže na oko 220 metara nadmorske visine i predstavlja „Raj za odmor i rekreaciju“. Turistička zajednica općine Draganić bavi se i podupire ekološke aktivnosti kao što je kumstvo Međunarodnoj eko školi OŠ Draganići koja je ove godine dobila međunarodnu Zelenu zastavu. U tijeku je izrada turističke karte Draganića i raznih suvenira. Na draganićkim ribnjacima može se baviti sportskim ribolovom, a dozvola se može nabaviti u ŠRD Draganić ili u restoranu „Ribič“ gdje se uvijek nudi svježa riba, bila morska ili slatkovodna. Također, strastvenim lovcima nudi se veliko lovište za istinsku lovačku avanturu⁴.

⁴ <http://www.draganic.hr/sadrzaj.php?gs=12&p=38>

Slika 3. Čardak

Izvor: *vlastita fotografija*

4.5. Društveni okvir razvoja

4.5.1. Institucije i društvene djelatnosti

Na području općine razvijena je mreža ustanova u djelatnostima obrazovanja i znanosti, kulture i zdravstva te informiranja. U selu se nalazi jedna zdravstvena ustanova ambulanta u kojoj rade dva liječnika opće prakse i dva stomatologa. Obrazovanje je vrlo važno tako da selo od predškolskih ustanova ima vrtić „Didi“ koji je osnovan 2003. godine u Krašiću. Od školskih ustanova na području Draganića nalazi se Osnovna škola Draganić koju pohađaju učenici od prvog do osmog razreda. U selu Mrzljaki nalazi se i osnovna škola s područnim odjeljenjima od prvog do četvrtog razreda. Osnovnu školu Draganić pohađa ukupno 250 učenika, dok ih u Mrzljakima pohađa oko pedesetak. U sportske objekte u općini ubrajaju se košarkaška i odbojkaška dvorana u sklopu Osnovne škole, te nogometni teren NK Draganića. Od upravnih institucija u selu postoji uprava općine Draganić. Knjižnica koja se nalazi u sklopu osnovne škole jedina je u selu. O informiranju o Draganiću prije par godina je izlazio časopis Sv. Juraj Draganić, no zbog nedostatka sredstava više se ne tiska. Kulturnih institucija nema pa je kulturno umjetničko društvo „Sv. Juraj“ Draganić jedini nositelj kulturnog rada u selu Draganić. U području sigurnosti i zaštite djeluju dva dobrovoljno vatrogasna društva, DVD Draganić i DVD Mrzljaki. Vjerske zgrade u Draganiću su: crkva Sv. Jurja u Budrovcima, kapela Sv. Antuna u Budrovcima, kapela Sv. Barbare u Vrh, kapela Sv. Fabijan i Sebastijan u Lazini, kapela Sv. Trojstva u Goljaku, kapela uzvišenja Sv. Križa u Mrzljakima (<http://www.draganic.hr>).

Slika 3. Općinska zgrada
Izvor: vlastita fotografija

Jedna od temeljnih funkcija jedinica lokalne i područne samouprave je zadovoljavanje javnih potreba u društvenim djelatnostima. Za izvršenje ove obveze u proračunima se osiguravaju potrebna financijska sredstva. Koje javne potrebe će biti financirane, utvrđuje se zakonom odnosno na zakonu utemeljenim aktima, a na županijskoj razini svake godine utvrđuje programima javnih potreba. Pored toga, određene obveze odnose se i na javne ustanove koje obavljaju javnu službu. Slijedi detaljniji prikaz navedenih institucija.

4.5.2. Predškolski odgoj i osnovnoškolsko obrazovanje

Organizirano poučavanje ima dugu tradiciju u Draganiću. Prva školska zgrada izgrađena je u Draganićima još u 18. Stoljeću – točnije 1787.g. Bila je u upotrebi sve do 1903.g kada je izgorjela. Današnja zgrada OŠ Draganići izgrađena je 1955/56. godine te je sa njom izgrađen i dječji vrtić. Izgradili su je mještani dobrovoljnim radom a novčano su pomogli draganićki iseljenici u SAD-u i Kanadi. U školi pored čitanja, pisanja i računanja uvedeni su i drugi programi kao što je ručni rad, tečaj gospodarstva, školski vrt i rasadnik, osnovan je tamburaški orkestar i drugo. Istovremeno je u selu Mrzljaki izgrađena nova školska zgrada jer se broj učenika stalno povećavao. Djelovala je kao samostalna ustanova sve do 1959.g. kada postaje područna škola osnovne škole u Draganićima što je i danas. Trajanje obveznog školovanja postepeno se povećava pa od 1956. do 1971. godine škola se

sustavno nadograđivala (<http://os-draganici.skole.hr/skola>). Prema podacima iz anketnog upitnika, školu polazi ukupno 250 učenika. Od toga je 30 učenika u PŠ Mrzljaki. Zaposleno je 6 učiteljica razredne nastave, 23 učitelja predmetne nastave i dva stručna suradnika: psihologa i pedagoga. U školi se provodi i nekoliko projekata, globe program, učenička zadruha, a škola ima status škole bez nasilja. Učenici osnovne škole imaju pristup biblioteci koja se nalazi u osnovnoj školi i na raspolaganju im je bibliobus koji dolazi svaki utorak u tjednu. Nakon završene osnovne škole, učenici odlaze pohađati srednju školu u dva najbliža grada, Karlovac te Jastrebarsko.

4.5.3. Kultura

Kulturno umjetničko društvo „Sv. Juraj“ Draganić nositelj je kulturnog rada u općini Draganić. Prema povijesnim dokumentima Društvo je nastavljatelj traga prijeratnih smotri «Seljačke sloge», a vuče korijene iz davne 1934. god. Od 1991. god. Društvo nosi naziv zaštitnika župe Draganić – Sv. Jurja, čija crkva s brijega nadgleda 14 sela današnje općine Draganić. Društvo čuva od zaborava izvorne običaje, ples i pjesmu draganićkog seljaka te istražuje, prikuplja i obnavlja veliko i specifično bogatstvo draganićke narodne nošnje koja se u potpunosti razlikuju od nošnji okolnih područja zahvaljujući Plemenitoj općini Draganić koja je povijesno funkcionirala kao zasebna cjelina temeljena na pravima povelje Bele IV iz 14. st. . Pored navedenih aktivnosti u očuvanju folkloru svojeg mjesta, Društvo uvježbava i izvodi i koreografirani folklor drugih krajeva Hrvatske, te redovito nastupa na svim prigodnim manifestacijama u Draganiću i okolici te na smotrama i festivalima od županijskog do državnog i međunarodnog karaktera" (<http://www.kudsvetijuraj-draganic.hr>). Prema Vuk (1994), društvo istražuje bogatu tradicijsku baštinu draganićkog kraja, organizator je izložbi tematski posvećenih tradicijskoj kulturi i revija narodnih nošnji draganićkog kraja. Trenutno se u Društvu radi na pripremi izdanja draganićkog rječnika s ciljem zaštite draganićkog govora. Danas Društvo okuplja preko 120 aktivnih članova koji djeluju kroz folklornu sekciju, folklorni zbor i orkestar, tri tamburaške sekcije, dvije dječje folklorne sekcije, dramsku sekciju i izdavačku sekciju.

Slika 4. Proslava 80. godišnjice K.U.D. a Draganići

Izvor: http://www.radiomreznica.hr/multimedia/foto/naslovnica/kud_sv_juraj_Dragani%C4%87-nasl.jpg

4.5.4. Zdravstvo i socijalna skrb

Prema podacima iz anketnog upitnika u selu je sagrađena ambulanta i specijalistička ordinacija obiteljske medicine sa dva liječnika. U selu je do 2011. godine djelovala privatna ljekarna sa dva zaposlena ljekarnika koja je do daljnjeg zatvorena. Zato je u selu blizu centra, 2012. godine sagrađena nova i veća privatna ljekarna koja je na raspolaganu stanovnicima sela. U sklopu specijalističke ordinacije djeluje i zubna ambulanta s dvoje zaposlenih. Najbliži dom zdravlja je u Karlovcu do kojeg je udaljenost 15 km. Prava socijalno ugroženih osoba na oblike pomoći iz djelatnosti socijalne skrbi osigurava općina Draganić. Poslove vezane uz ostvarivanje prava iz socijalne skrbi obavlja nadležni Upravni odjel. Općina daje razne oblike pomoći i naknada, kao što su: naknada za podmirenje djela troškova stanovanja, naknada pogrebnih troškova osoba sahranjenih u socijalno zaštitnoj potrebi i osoba nepoznatog boravišta, jednokratna pomoć, pomoć za novorođenče, pomoć za ogrjev te pomoć učenicima i studentima.

4.5.5. Civilno društvo u Draganiću

4.5.5.1. Sport

Zdelar (1998) ističe da se prvi oblici športske djelatnosti na području sela župe Sv. Jurja iz Draganića pojavljuju uz razne dječje igre, pastirske igre, ali i preko školske nastave, kroz vojnu aktivnost, kao i u lovnoj djelatnosti. Još odavno u svojim slobodnim

vremenima mladi ljudi i djeca igrali su se i nadmetali u raznim zabavno-športskim igrama. U zimskom periodu to je bilo skijanje, sanjkanje, klizanje, grudanje, da bi u ljetnim periodima svoju zabavu prilagođavali vremenskim uvjetima, natječući se u trčanju, skakanju, hrvanju, gađanju praćkom, lukom i strijelom, mačevanju. Vrlo su omiljene i pastirske igre, jahanje na konjima, bacanju kamena s bičem, sanjkanju, lovu ribe i ptica, kao i kupanju i plivanju na vodenim površinama rijeke Kupčine, potocima, kanalima, bajerima⁵. Lovno športska aktivnost sastojala se u odstrelu životinja, a ribolovna natjecanja u količini uhvaćenih riba. Vojni obveznici znali su svoja športska iskustva prenositi na ove prostore. Tradicionalni oblici raznih igara su se nasljeđivali generacijama, nadograđivali se i poboljšavali u različitim uvjetima.

4.5.5.2. Nogomet

Nogometni klub "Draganić" osnovan je 1948. godine pod nazivom NK "GOLJAK". Od 11.06.1950. klub nosi ime NK "SLOGA" kada se pristupa uređenju igrališta iza zadružnog doma u Draganiću, koje je dovršeno 1951. godine. Prvih 10 godina rada nije bilo previše uspjeha, prvenstveno zbog novčanih poteškoća, ali i nedostatka igračkog kadra. Od 1960. klub mijenja ime u NK "OMLADINAC" koje zadržava sve do 1993. godine. Slijedi vrijeme stabilnosti kluba, što se vidi po plasmanu na ljestvici, kada se u prvenstvenim sezonama 1961/62, te 1965/66. osvajaju treća mjesta u Podsavnoj ligi Karlovac. Ipak, ne uspijeva se napraviti neki značajniji pomak, jer u I općinskoj ligi klub ne ulazi u gornji dio ljestvice. Punih 30 godina klub su pratile novčane poteškoće, da bi se tek 1979. godine počele izgrađivati prostorije sa tuševima i ograđivati igralište. Nakon 35 godina postojanja kluba uređene su svlačionice, a i rezultati postaju veći. U sezoni 1986/87 juniori kluba osvajaju 1.mjesto u II općinskoj ligi, a u sezoni 1988/89. to polazi za "nogom" i seniorima. Godine 1988. prišlo se izgradnji sportskog igrališta. Godine 1993. klub mijenja ime u NK "AGROCROATIA", jer brigu oko financiranja kluba preuzima privatna firma Ivica Valentića. Uređuju se klupske prostorije, momčad postaje uvaženi županijski ligaš, te već 1993/94 dolazi u finale Kupa za područje Nogometnog saveza Karlovac, ali gubi od NK "Zrinski" sa 2:1. Iste 1993. godine povodom 45 godina rada u Draganiću gostuje prvoligaš NK SEGESTA, gdje NK "AGROCROATIA" časnno gubi rezultatom 3:1. U sezoni 1993/94 momčad osvaja drugo mjesto u prvenstvu, čime je ostvaren najbolji plasman u povijesti kluba- ulazak u IV Hrvatsku ligu. Kako igralište ne

⁵ Umjetno akumulacijsko jezero nastalo iskopinama pri izgradnji autoceste u Draganiću

zadovoljava propise tog ranga natjecanja, klub je kao domaćin igrao u Mostanju ili Ilovcu uz velike troškove. Kako je izostala veća pomoć zajednice, to glavni sponzor nije mogao pratiti ovakve velike troškove četiri pogona kluba u tako visokom rangu, te je godine 1995. došlo do prekida suradnje. Godine 1995. klub mijenja ime u NK "DRAGANIĆ" koje ime i danas nosi. Reorganizacijom natjecanja u Hrvatskoj godine 1995. NK "Draganić" ulazi u III Hrvatsku nogometnu ligu-zapad. Tim se natječe dvije sezone sa dosta dobrim rezultatima, da bi ponovnom reorganizacijom 1997. NK "Draganić" ispao iz III HNL. Danas se klub natječe u I Županijskoj ligi.

4.5.5.3. Šah

Ta drevna igra prisutna je masovnije na ovim prostorima u drugoj polovici ovoga stoljeća, iako je i ranije kod pojedinih bogatih porodica, vlasnika kurija, obrtnika, učitelja i drugih učenih ljudi šahovska igra bila prisutna kao dio zabave. Službena natjecanja u šahu javljaju se od 21. 9. 1966. god. kada je u Draganićima osnovana šahovska sekcija. Već iste godine održano je I. prvenstvo omladine, gdje je prvo mjesto osvojio mladi perspektivni šahist Misir Juraj iz sela Budrovci. Broj početnih 25 registriranih igrača se stalno povećava pa ubrzo već 1978. god. dolazi do koncentracije dobrih šahista koji postižu zapažene rezultate natječući se u ekipnoj i pojedinačnoj konkurenciji karlovačke, sisačke, i gospičke regije. Godine 1980. organiziran je jak turnir na kojem pobjeđuje prvak države Srđan Marangunić. Odlični prijašnji rezultati donijeli su visoku reputaciju šahovskog društva, koje nažalost u zadnjim godinama nastupa donose manje uspjeha.

4.5.5.4. ŠRD Draganić i lovačka društva

Prirodne pogodnosti postojanja velikih vodenih površina ovoga pokupskog kraja dovele su već 1910. godine do osnivanja ribarskog društva u Karlovcu koje se bavi više eksploatacijom ribljeg fonda. Kasniji utjecaji iz inozemstva dovode sve više poticaja da se njeguje športski ribolov u cilju boljeg gospodarenja vodama. Tako je već 1926. godine pokrenuta inicijativa za osnivanje športskog ribolovnog društva. U Draganiću ribolovci svoju aktivnost od 1995. godine ostvaruju preko novoregistriranih društava SRD Draganić, a nekoliko radnih akcija i športska ribolovna natjecanja, govore o nastavku uspješnog djelovanja. Članovi ŠRD Draganić, aktivno se uključuju u ribolovna natjecanja na području karlovačke županije. Na prekrasno uređenim terenima oko velikog bajera kod

kapelice Sv. Križa u Mrzljakima u Draganiću dolaze mnogobrojni posjetitelji i organiziraju se zabavni programi koji uveličavaju ove športske događaje.⁶

Lovstvo se spominje na ovim prostorima u ranijim vremenima postojanja općinske institucije, a svoje šire organizirano djelovanje doživjelo je u drugoj polovici 20. stoljeća, osnivanjem lovačkog društva Draganići 1946. godine. Osnovna djelatnost društva je uzgoj i zaštita plemenite divljači, a u tu svrhu su izgrađeni i lovno-tehnički objekti, hranilišta za divljač, čeke, lovački proseci, kao i fazanerija za umjetni način uzgoja fazana i napučivanja lovišta. Kroz svoje djelovanje društvo se razvijalo i uz uzgoj divljači povećalo svoje članstvo, proširivalo djelokrug rada kroz lovni turizam, a članovi lovačkog društva bave se i športskim streljaštvom. Popularno je i natjecanje društva u gađanju na glinene golubove.

4.5.5.6. Športske aktivnosti vatrogasaca

Uloga društva je ponajprije humanitarna, spašavanje ljudi i imovine u slučaju elementarnih nepogoda, ali i organizacije kulturno-zabavnog i ostalog života. Domovi vatrogasnih društva bili su središte raznih seoskih i školskih priredbi. U najstarijem DVD Draganić djelovalo je tamburaško društvo, tu je osnovana limena glazba, a djelovala je grupa mladih harmonikaša. Od 1997. godine vatrogasnom društvu se pridružuju i mažoretkinje, koje svojim nastupom oplemenjuju društveni život Draganića. U vatrogasnim domovima održavani su razni tečajevi za kuhanje, izrada narodne nošnje. Tu su bile prve filmske projekcije, gledao se televizijski program, održavali zborovi građana te se svadbovalo. Razvojem i ekonomskim napretkom mjesta dolazi do boljih uvjeta djelovanja društva, koja su danas osposobljena za efikasniju i bolju zaštitu u pružanju pomoći. Vatrogasci te svoje sposobnosti razvijaju treniranjem raznih vatrogasnih vještina. Natjecanje vatrogasnih društva već imaju obilježja sportskih natjecanja. Draganićki vatrogasci pripremaju i treniraju svoje ekipe za razna prigodna, ali i službena natjecanja vatrogasaca na nivou Županije i Republike. Postoje razne kategorije natjecatelja od seniora, seniorki te mladih uzrasta.

⁶ <http://www.draganic.hr/sadrzaj.php?gs=9&p=32>

Slika 5. DVD Draganić
Izvor: vlastita fotografija

4.5.5.7.UDVDR-RH - ogranak Draganić

Udruga hrvatskih veterana Domovinskog rata klub Draganić osnovana je 19. lipnja 1997.g., da bi 29. ožujka 1998.g. na saboru prerasla iz Kluba u Ogranak, odnosno od tada nosi naziv Udruga Hrvatskih Veterana Domovinskog rata Ogranak Draganić. Udruga Hrvatskih Veterana Domovinskog rata Republike Hrvatske na svojem izvještajnom saboru 25. veljače 2002.g. u Sisku mijenja naziv u Udrugu Dragovoljaca i Veterana Domovinskog rata RH. Udruga Hrvatskih Veterana Domovinskog rata Ogranak Draganić da bi uskladila svoj rad sa krovnom udrugom na nivou Republike Hrvatske na svojem saboru 8. ožujka 2003.g. mijenja u sadašnji naziv Udruga Dragovoljaca i Veterana Domovinskog rata Republike Hrvatske ogranak Draganić pod kojim i danas djeluje. Skraćeni naziv je UDVDR-RH (općina Draganić) Djelatnosti UDVDR-RH ogranak Draganić:

- organiziranje informiranje svojih članova o njihovim zakonskim pravima i pomoć u ostvarivanju tih prava;
- organiziranje povremenih prigodnih okupljanja članova;
- suradnja s klubovima na ostvarivanju planiranih projekata;
- uređenje memorijalnog prostora na području općine Draganić;
- poticanje i organiziranje postavljanja spomen obilježja Domovinskog rata

- organiziranje obljetnica ili značajnih nadnevaka postrojbi na kojem djeluje Ogranak;

4.5.5.8. Udruga Zraka

Udruga Zraka osnovana je u prosincu 2007. godine.⁷ Osnovne djelatnosti Udruge su očuvanje kulturne baštine, ekologija, organizacija sportskih aktivnosti, promicanja zdravog načina života, kreativne radionice. Udruga obavlja sljedeće djelatnosti: prikuplja, evidentira, radi selekciju kulturne baštine draganičkog kraja (Pokuplja) kroz: narodne nošnje, stare alate, namještaj, fotografije, audio i video zapise običaja i života ljudi, itd. Organizira kulturne događaje kroz: likovne kolonije, dramske susrete, književne susrete, glazbene priredbe. Sudjeluje u očuvanju okoliša: zaštitom voda, biljnog i životinjskog svijeta u vodi i oko vode, od svih vrsta onečišćenja, promicanja recikliranja otpada te njegovog selektivnog prikupljanja, promicanje korištenje obnovljivih izvora energije na našem području promicanjem povijesnog značaja draganičke šume, te prikupljanje podataka o životinjskom i biljnom svijetu Draganića i okolice. Organizira kreativne radionice kroz izradu prigodnih materijala (Božić, Nova godina, Uskrs i dr.) iz prirodnih i umjetnih materijala. Promiče šport i druge aktivnosti, te organizira i provodi športske aktivnosti, sudjeluje na istim, organizira druge športsko rekreativne aktivnosti i natjecanja. Izdavaštvom se bavi kroz: izdavanje knjiga, publikacija, vodiča, foto dokumenata, zapisa na CD i DVD mediju, razglednica, suvenira, kalendara, monografija, sukladno posebnim propisima. Obrazuje članstvo, a osobito mladež u očuvanju prirode i kroz šport. Suraduje sa svim stručnim službama lokalnih i državnih institucija. Organizira radne akcije od značaja za lokalnu zajednicu i očuvanje prirode. Suradnja s drugim udrugama na području općine, županije i šire (udruga Zraka).

5. UPRAVLJANJE RAZVOJEM OPĆINE DRAGANIĆ

Temeljne razvojne planove, odnosno oblikovanje i provođenje lokalne razvojne politike provodi općina, načelnik sa svojim suradnicima i općinsko vijeće kao predstavničko tijelo. Iako okosnicu razvoja lokalne samouprave čini općina, neizostavni razvojni čimbenici na području općine su gospodarski, civilni sektor te razna strukovna udruženja, HOK, HGK, HZZ, Turistička zajednica i dr. razvojne institucije, koje jedino međusobnom suradnjom i sinergijom mogu u cijelosti ostvariti ciljeve i prioritete razvoja.

⁷ <http://www.zraka.com/>

Općina u svom samoupravnom djelokrugu obavlja poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju prava građana, a osobito: uređenje naselja i stanovanje, prostorno i urbanističko planiranje, komunalno gospodarstvo, brigu o djeci, socijalnu skrb, primarnu zdravstvenu zaštitu, odgoj i osnovno obrazovanje, kulturu, tjelesnu kulturu i sport, zaštitu potrošača, zaštitu i unaprjeđenje prirodnog okoliša, protupožarnu i civilnu zaštitu, promet na svom području i ostale poslove sukladno posebnim zakonima. Pouzdan partner općini u izradi i provedbi razvojnih planova je Razvojna agencija Karlovačke županije – KARLA d.o.o. (<http://www.ra-kazup.hr/>) koja ima status regionalnog koordinatora razvoja. Razvojna agencija je sudjelovala u rješavanju imovinsko-pravnih pitanja na području općine i sudjelovala u uključivanju općine u projekt prekogranične suradnje u okviru Programa IPA CBC HR-BiH. Jedna od pretpostavki za učinkovito strateško planiranje razvoja općine, a ujedno i jedan od najvećih izazova jest iznalaženje financijskih sredstava za provedbu razvojnih projekata. U prilogu br. 3. možemo vidjeti analizu Proračuna općine, koja je poslužila kako bi se utvrdile mogućnosti za sufinanciranje provedbe strateški važnih projekata.

Općina Draganić teži prema ruralnom razvitku pa tako provodi razne mjere potrebne za unapređenje ruralnog turizma, od kojih su: restauracija i razvoj sela, kulturna baština i očuvanje običaja, poticaj subvencioniranju poljoprivrednih gospodarstava, poticanje mladih i srednjih poduzetnika, poboljšanje mjera upravljanja poljoprivrednim zemljištem, propagiranje ruralnog turizma i tradicionalnih seoskih obrta, promoviranje turističkih vinskih cesta, promoviranje visokokvalitetnih autohtonih proizvoda, bolja infrastruktura, poboljšanje socijalnih uvjeta na selu. Stanovnici sela slušaju razna predavanja o ruralnom razvoju kao što je predavanje o projektima prema EU fondovima o mjerama za ruralni razvoj te predavanja o korištenju sredstava za ruralni razvoj i poljoprivredu. Poljoprivrednici kojima su prikazane mogućnosti i poticaji vezani za unapređenje ruralnog turizma u Draganiću počinju obnavljati stare drvene kuće koje tako obnovljene privlače turiste. Pripremaju se razna događanja koja sklopu sa OPG-ovima vodi KUD Sv. Juraj Draganić. Prikazuje se kako su ljudi prije živjeli, što su radili, kako su se oblačili i još niz zanimljivih stvari. Ribolov i lov u Draganiću su vrlo značajne aktivnosti koje pomažu razvoju ruralnog prostora(http://europskifondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/Karlova%C4%8Dka_%C5%BEupanija.pdf)

6. POGLED U PROŠLOST: INTERVJU SA STAROSJEDIOCEM GOSPODINOM NIKOLOM BARKOVIĆEM

Malo je onih koji dožive stotu godinu, a još manje je onih koji prežive dva svjetska rata i još uspiju doživjeti sto i šestu godinu kao što je to pošlo za rukom gospodinu Nikoli Barkoviću zvani Mikić, kako ga od milja zovu susjedi. Bila mi je velika čast i zadovoljstvo obaviti intervju sa dragim nam Nikolom koji je uspio naći malo vremena da mi kroz ugodni razgovor opiše svoje djetinjstvo, kako se živjelo prije i što misli o životu danas u Draganiću. Nikola Barković rođen je 4.10.1909. godine u selu Barkovići u staroj obiteljskoj kući u kojoj i dan danas živi sa svojom kćeri Janicom koja je rođena 7.2.1945. godine. Dok se rodio u kući je sa njima stanovala još jedna obitelj Barkovići i zajedno su živjeli miran i složni život. Nikola je kao mali obožavao ići na pašu sa prijateljima s kojima je čuvao svinje, krave i ovce. Sa svojih devet godina počeo se školovati u maloj seoskoj školi koja je brojila ukupno deset đaka. Draža mu je bila igra sa prijateljima i čuvanje životinja na paši, nego da ide u školu pa je i tako dok je krenuo u školu, znao skrenuti s puta da se nađe sa svojim prijateljima dok je učenje znao zapostaviti. Tada je i zapamtio vrlo dobru izreku koja je aktualna i danas, koja kaže: „Batina je izašla iz raja!“ Tu batinu (šibu) je, kako i sam kaže, iskusio iz prve ruke, ali ga baš i nije naučila pameti. Glavna mu je igra bila, pogotovo preko ljeta, kada se sa prijateljima kaljužao po blatu zajedno sa svinjama, te su se na povratku kući znali oprati u obližnjem potoku zvanom Stojnica. Bili su siromašni, ali su znali što je to sreća. Nije imao mnogo igračaka, no najdraža mu je bila drvena puška koju mu je izradio njegov otac. Kada je završio četiri godine škole, radio je doma kao poljoprivrednik te je sa 19 godina išao u vojsku u kojoj je boravio dvije godine. Kada je odradio službu, došao je doma i oženio se curom iz susjednoga sela Lazine. Žena mu se zvala Marta. Nije želio puno pričati o svadbi i svojoj ženi jer mu je nedugo nakon što mu se rodila kćer, žena umrla od tuberkuloze. Mogao sam vidjeti tugu u njegovim očima kada sam mu postavio to pitanje. Čovjek od 106 godina još se sjećao ljubavi svoga života i nije ju želio zaboraviti. Zanimljivo mi je bilo kada sam ga upitao, gdje su se rađala djeca u njegovo vrijeme? Rekao je „u polju.“ Dok je žena bila trudna obavljala je poslove koje bi i inače obavljala, jer kaže “žene su prije bile čvrste“. Tek nakon što bi žena počela dobivati trudove, došla bi glavna babica koja je sve znala i ona bi obavila porođaj. Nedugo nakon što bi se dijete rodilo, žene ne bi bile pošteđene rada i odmah bi išle raditi svoje poslove. Bili su siromašni, ali za objede su znali imati svakojake specijalitete. Za doručak su se jeli žganci sa mlijekom, bez šećera i sa

nadrobljenom kavom koju su znali posijati iza kuće, te sa tzv. mažarom (drvenim predmetom tipa valjka) drobiti njezina zrnca svako jutro. Za ručak se obično jeo grah sa zeljem. Za posebne prilike, kao što su bili Božić i Uskrs, pekao se odojak. Kruh su sami pekli od kukuruznog i pšeničnog brašna koje su dobivali mljevenjem na obližnjem mlinu na potoku Stojnici. Nitko nikada nije bio gladan i svi su znali kad je bilo vrijeme objeda. Uspoređujući današnji život u Draganiću sa svojim djetinjstvom, Nikola je rekao da se sve naglo promijenilo. *„Prije je sve bilo tako jednostavno, danas nemrem ni u lad sjesti a da mi ne dojde neko z elektre, vodovoda ili pak onog telefona. Zato sam i pustil ove cucke po dvorištu da laju na svakoga ko naide.“* . Ne zanima ga nikakva tehnologija, ni auti ni različite usluge koje su nam danas na raspolaganju. Glavna mu je samo njegova kuća, kćer, kokoši te dva psa, Riki i Tiki. Upitao sam ga što misli koja je tajna dugog života, odgovorio mi je: *„Ja ti v životu nis kod doktora išal nit ikakve lijekove pil, a eto zdrav sam ko dren. Prije smo imali svoj vinograd mali i sve kaj smo uzgajali i jeli bilo je naših ruku djelo. Danas ti toga više nema.“*. Volio bih da sam imao više vremena za razgovor sa gospodinom Nikolom, no zbog njegovih zdravstvenih poteškoća te zbog starosti, to nije bilo moguće. No, nakon što sam obavio intervju, zaustavio me te rekao da će mi pokazati još jednu tajnu dugog života. Nakon što sam ga sa strpljenjem pričekao, vratio se sa bocom rakije stare dvadesetak godina, kako on kaže, te smo nazdravili. Rekao je da je ta rakija jedini lijek s kojim je do sada liječio sve bolesti.

Slika 6. Nikola Barković
Izvor: Vlastita fotografija

7. ZAKLJUČAK

Provedenim istraživanjem na temelju anketnog upitnika doznajemo da selo Draganić ima puno potencijala za daljnji društveni i ekonomski razvoj. Selo se nalazi na važnim cestovnim prometnicama koje vuku korijene još od 1249. godine, pa tako imaju dobar prometni položaj na velikim vodenim površinama, brežuljkastim i nizinskim predjelima koji selu pridodaju razvojni potencijal koji se očituje i u bogatoj povijesti. Draganići su dobro stambeno i komunalno opremljeni i stanovništvo je vrlo zadovoljno sa selom u kojem žive. U općini živi 2741 stanovnik no, ta brojka se iz godine u godinu smanjuje, dok se u obližnjim gradovima populacija znatno povećava. Iz sela odlaze oni koji su obrazovani te traže bolju budućnost van sela. U selu ostaju neobrazovani i starosjedioci koji još u svoje doba nisu imali mogućnost obrazovanja. Udio nezaposlenih je relativno mali, no taj problem se može riješiti zapošljavanjem u novoootvorenim tvrtkama na području poslovne zone. Mnogo je mladih poduzetnika, ali postoji velika konkurencija, pa prema tome i veliki poslovni rizik. Cilj bi bio da se otvore nova radna mjesta i da se zaposle mještani Draganića. Mladi se zapošljavaju u raznim djelatnostima od kojih su poljoprivreda i šumarstvo na prvom mjestu jer te djelatnosti u selu ne odumiru. Što se tiče školstva, vrlo je značajno da je obrazovanje i odgoj omogućeno za svu djecu u selu. KUD Sv. Juraj Draganić promovira općinu na raznim manifestacijama, događanjima i natjecanjima kako u Republici Hrvatskoj tako i u inozemstvu. Turisti koji posjete Draganić u vrijeme Dana Draganića, uvijek su zadivljeni kulturom, narodnim nošnjama, i starim običajima Draganića. Stoga, mogućnost razvoja leži i u povećanju interesa za razvoj ruralnog turizma jer postoji značajan broj starih, napuštenih, drvenih kuća koje bi se mogle prenamjeniti za turističku djelatnost. Općenito, za selo je važna restauracija objekata, očuvanje kulturne baštine i običaja, poboljšanje mjera nad poljoprivrednim zemljištem i orijentacija na ukupan razvoj sela. Za opće dobro sela nisu dovoljni samo mjesni predstavnici koji brinu o dobrobiti sela, vijećnici i načelnik općine. Važni su i svi ostali stanovnici koji moraju vlastitim snagama riješiti probleme u selu, obnoviti ga, modernizirati te aktivno sudjelovati u kreiranju njegove svijetle budućnosti uvažavanjem prepoznatljivog nasljeđa prošlosti.

8. LITERATURA

KNJIGE:

1. Anketni upitnik: socio-ekonomski okvir razvoja sela Draganić
2. Černicki, L. ; Forenbaher, S. (2008): Drvene crkve između Save i Kupe, Zagreb: V.B.Z d.o.o.
3. Čorak, S. (et.al.) (2006) Hrvatski turizam: plavo, bijelo, zeleno, Zagreb: Institut za turizam.
4. Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske: Statistička izvješća, Zaposlenost i plaće u 2013., Zagreb 2014. dostupno na: <http://www.dzs.hr/>
5. Giddens, A. (2007): Sociologija. Zagreb: Nakladni zavod Globus
6. Horvat, K. (2005): Povijest župe svetog Jurja, Sveti Juraj, Broj 1. str. 5-10
7. Lokalna razvojna strategija lokalne akcijske grupe „VALLIS COLAPIS“ 2012.-2014. dostupno na: http://leader.vallis-colapis.hr/wp-content/uploads/2015/08/LRS_Vallis_Colapis_Sazetak.pdf
8. Lopašić, L. (1879): Karlovac: povijest i mjestopis grada i okolice. Zagreb: Matica hrvatska
9. Popić, M. (2015): Studija o selu Draganić: projektni zadatak u okviru predmeta „Ruralni razvoj“ na Visokom gospodarskom učilištu u Križevcima.
10. Razvojna strategija općine Draganić 2013.-2020. dostupno na: <http://www.draganic.hr/dat/dm971.pdf>
11. Vuk, M.(1994): Hrvatske narodne popijevke i plesovi iz Draganića i okolice. Draganići: Kulturno umjetničko društvo “Sv. Juraj“ Draganići
12. Zdelar, F. (1998): Športske priče draganićkih sela. Draganići: NK “Draganić“
13. Županijska razvojna strategija Karlovačke županije 2011.- 2013., Siječanj 2011. dostupno na: http://europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/Karlova%C4%8Dka_%C5%BEupanija.pdf

ČLANCI S INTERNETA:

1. <http://www.draganic.hr/> (4.8.2016.)
2. http://www.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/H01_01_01/h01_01_01_zup04.html (4.8.2016.)
3. <http://www.kudsvetijuraj-draganic.hr/> (4.8.2016.)
4. http://arhinet.arhiv.hr/details.aspx?ItemId=3_12089 (6.8.2016.)

5. <http://vrticdidi.hr/hr/o-nama> (4.8.2016.)
6. <http://www.hotel-draganic.com/> (6.8.2016.)
7. <http://www.tzkz.hr/hr/otkrijte-karlovacku-zupaniju/opcine/draganic/>
8. <http://www.komunalno-draganic.hr/> (6.8.2016.)
9. <http://os-draganici.skole.hr/> -(4.8.2016.)
10. <http://www.zraka.com/udruga.html> (4.8.2016.)
11. <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=55307> (4.8.2016.)

9. PRILOZI

Prilog 1. Upitnik- socio-ekonomski okvir razvoja sela Draganić

Država: **Hrvatska**

Županija: **Karlovačka**

Općina: **Draganić**

Istraživač: **Mihael Popić**

I DIO

INFRASTRUKTURA, OPREMLJENOST

Geografske karakteristike i prostorni izgled sela

1. Nadmorska visina sela: 134m
2. Karakteristike šireg područja u kojem je općina smješteno
 - a) **ravnica**
 - b) **brežuljkast kraj**
 - c) planinski kraj
3. Smještaj naselja s obzirom na mikrogeografske karakteristike
 - a) **prisojna strana**
 - b) osojna strana
 - c) kotlina
 - d) na obali rijeke (koje) e) na obali jezera (kojeg) _____
4. Klima i hidrološke prilike
 - a) sušno područje
 - b) **normalna vlažnost**
 - c) vlažan kraj
 - d) poplavno područje
5. Tip općine s obzirom na grupiranost
 - a) zbijeno
 - b) **grupirano po naseljima**
 - c) **smješteno uz lokalnu cestu**
 - d) smješteno uz prometnice
 - e) raštrkano
6. Broj naselja: 14
Naziv naselja: *Draganić* broj kuća: 1200
površina: 72 km²
7. Općina je:
 - a) **uvijek bilo na današnjem mjestu**
 - b) preseljavano
9. Udaljenost naselja Draganić od:
 - a) najbližeg naselja : 1 km
 - b) grada Jastrebarskog 8 km
10. Postoji li putokaz za naselja?
 - a) **Da**
 - b) Ne

11. Potrebno vrijeme od općine Draganić do Jastrebarskog:

- a) autobusom 15 min
- b) vlakom 10 min
- c) nekim drugim prijevoznim sredstvom (kojim) autom 15 min

12. Gravitacijski centar – mjesto u kojem stanovnici sela najčešće zadovoljavaju svoje potrebe: obrazovne, zdravstvene, kulturne i dr. Karlovac

13. Potrebno vrijeme do županijskog centra:

- a) autobusom 15 min
- b) vlakom 15 min
- c) nekim drugim prijevoznim sredstvom autom 15 min

15. Autobusna stanica nalazi se u:

a) naselju

b) u najbližem naselju (naziv) _____ Draganić _____, udaljenost _____ km

c) broj dnevnih veza do gravitacijskog centra: 9

d) broj dnevnih veza do županijskog centra: 9

16. Željezničke veze: da

17. Pošta: da

godina izgradnje: podružnica HP Zagreb u općinskoj zgradi

automatska centrala i signal mobilne telefonije pokriva **a) cijelo općina** b) dio sela

Stambena i komunalna opremljenost

18. Da li postoji prostorni plan sela a) Da b) Ne

19. Broj kuća u općini Draganić: 1200

20. Broj vikendica u selu: 150

21. Im li u selu ulica? a) Da **b) Ne**

22. Da li ulice imaju uličnu rasvjetu? **a) Da** b) Ne

23. Elektrifikacija: ds

24. Ima li općina park? **a) da** b) ne

25. Ko se brine o parku? Komunalno društvo Draganić d.o.o.

26. TV signal: **a) dobar** b) loš c) nema ga uopće

27. Kanalizacija:

a) potpuno, koje godine _____

b) djelomično izgrađena, još nije u funkciji

c) nema kanalizacije

28. Način opskrbe s vodom:

a) izvor

b) potok, rijeka

c) bunari

d) javni vodoopskrbni sustav

29. Vodovod:

Vodoopskrbni objekti su na upravljanju vodovoda i kanalizacije d.o.o. Karlovac. Draganić se snabdjeva vodovodnim sustavom iz Karlovca

30. Vrste putova:

a) asfaltni: godina izgradnje:1970.

b) makadam:

c) zemljani:

31. Kategorije putova:

a) magistralni

b) regionalni

c) lokalni

32. Groblje

a) za cijelo naselje

b) za grupu zaseoka

c) za više sela

33. Način odlaganja smeća:

a) Odlaze se u selu na privremeno odlagalište

b) odvozi se iz sela (kamo)- deponija Ilovac-Karlovac

c) čistoća Karlovac- koncesija za odvoz kućnog i glomaznog otpada

Privredno obilježje naselja i struktura stanovnika

34. Tip naselja prema pretežnoj djelatnosti

- a) **poljoprivredno** b) industrijsko c) **mješovito**
35. Čime se općina pretežno bavi u poljoprivredi:
- a) **ratarstvo-stočarstvo** b) ratarstvo c) **povrtlarstvo**
- d) stočarstvo e) **voćarstvo(f) vinogradarstvo**
- g) nečim drugim _____
36. Ukupan broj stanovnika u selu: 2680
37. Ukupan broj nezaposlenih: cca 200
38. Broj radnika zaposlenih u inozemstvu: -
39. Broj povratnika iz inozemstva: -
40. Broj sezonskih radnika: -
41. Da li se koristi radna snaga iz susjednih zemalja, kojih? -

Privredne organizacije

(pogoni, zadruge, otkupne stanice, zanatske radnje, poduzeća)

42. Zanatske radnje	broj radnji
a) stolari	2
b) klesari	1
c) bravar	3
d) zidari	2
e) soboslikar	-
f) frizer	1
g) ostalo	
43. Poljoprivredna apoteka
- a) u selu godina osnivanja _____2000.g._____
- b) u najbližem naselju _____ udaljenost u km_____
44. Stalna veterinarska stanica:
- a) u selu godina osnivanja **1960.g.**

- b) u najbližem naselju _____ udaljenost u km _____
45. Benzinska pumpa.
- a) u selu _____ godina osnivanja _____ 2005.g. _____
- b) u najbližem naselju udaljenost:

Zdravstvo

46. Zdravstvena ambulanta sa stalnim liječnikom
- a) u selu _____ broj liječnika: 2
- U najbližem naselju _____ udaljenost u km _____
- Broj liječnika _____
47. Dom zdravlja:
- a) u selu _____ broj liječnika _____
- U najbližem naselju **Karlovac** ili **Jastrebarsko**:
48. Ljekarna:
- a) u selu _____ broj ljekarnika: 2
- U najbližem naselju _____ udaljenost u km _____
- Broj liječnika _____
49. Mjesto gdje se nalazi najbliža bolnica: **Karlovac** udaljenost: 15 km

Školstvo

50. Da li u selu postoji dječji vrtić: a) **da** b) ne
51. Osmogodišnja škola
- a) u selu _____
- godina izgradnje 1953. broj učenika: cca 250

52. Srednja škola:

a) u selu

godina izgradnje _____

broj učenika

broj nastavnika _____

godina prestanka rada

b) u najbližem naselju: Karlovac i Jastrebarsko udaljenost: 15 i 8 km

broj učenika: cca 100 iz Draganića

Kulturne ustanove

53. Dom kulture

a) u selu

b) u najbližem naselju. udaljenost:

54. Društveni dom

a) u selu

b) u najbližem naselju (kojem) _____ udaljenost u km

55. U kakvom je stanju društveni dom: dobrom

56. Vatrogasni dom

a) u selu

b) u najbližem naselju (kojem) _____ udaljenost u km

57. Biblioteka

a) u selu -u osnovnoj školi, i putujući bibliobus iz Karlovca, svaki utorak u Draganiću

b) u najbližem naselju

58. Kino

a) u selu

b) u najbližem naselju: Karlovac udaljenost: 15 km

59. Muzej

a) u selu

b) u najbližem naselju: Karlovac udaljenost: 15 km

60. Etno zbirke

a) u selu

b) u najbližem naselju:

61. Crkve

a) u selu-6

godina izgradnje: 1334.-1993.g.

b) u najbližem naselju(kojem) _____ udaljenost u km _____

62. Ako postoje knjige o selu navesti koje i ime autora:

1. Vuk, M. : 1994. Hrvatske narodne popijevke i plesovi iz Draganića i okolice.
Draganići: Kulturno umjetničko društvo "Sv. Juraj" Draganići

2. Zdelar, F ; Čubrić, B : 1990. Tradicijska arhitektura i narodna nošnja draganićkih sela.
Zagreb: Nakladni zavod matice hrvatske, K.U.D. Draganići

3. Zdelar, F : 1998. Športske priče draganićkih sela. Draganići: NK "Draganić"

Sportski objekti

63. Objekti u selu za _____ godina izgradnje 1951.

a) **Nogomet** igralište i popratni objekti

b) **Košarku** igralište

c) Rukomet igralište

d) Odbojku igralište

64. Sportske dvorane u selu za:

a) **Košarku**

b) Rukomet

c) **Odbojku**

Dvorana je pri osnovnoj školi Draganić

Društva i udruženja

65. Da li u selu postoji mjesni odbor? a) **da** b) ne

66. Jedinstveni upravni odjel (ranije mjesni ured)

a) u selu godina osnivanja: 1993.

b) u najbližem naselju _____ udaljenost u km _____

67. Sportska društva

a) u selu:

Naziv: NK Draganić

Godina osnivanja: 1939.

Broj članova: cca 50

68. Kulturno- umjetnička društva

a) u selu:

Naziv

Godina osnivanja

Broj članova

1.KUD "Sveti Juraj" Draganić

1934.g.

cca 130

69. Udruženja (društva) u selu:

a) Ribolovna

b) Lovačka

c) Konjički klub

c) Neka druga: DVD-i, umirovljenici, udruga tradicije Draganića, udruga "Zraka"

Trgovine

70. Vrste trgovine u selu

koliko

a. mješovitom robom

5

b) samoposluga

4

c) specijalizirane prodavaonice

3

d) pekare

1

b) mesnice

u najbližem naselju:

udaljenost:

71. Uređena tržnica (sajam)

u najbližem naselju: Karlovac i Jastrebarsko

udaljenost: 15 i 8 km

72. Sajmeni dani

u najbližem naselju: Karlovac petkom a Jastrebarsko ponedjeljkom udaljenost: 15 i 8 km

Ugostiteljstvo i ostale usluge

73. Vrsta ugostiteljskog objekta (u selu):
	koliko
a) Odmaralište	1
b) Hotel	1
c) Motel	
d) Kaffe-bar	6
e) Gostionica	
f) Restoran	1
g) Seoski turizam	
74. Ugostiteljstvo u najbližem naselju, kojem? Karlovac
- a) Odmaralište _____
 - b) Hotel _____
 - c) Motel _____
 - d) Kaffe-bar _____
 - e) Gostionica _____
 - f) Restoran _____
 - g) Seoski turizam _____
75. Servisi u selu:
- a) **za popravak poljoprivrednih strojeva**
 - b) **za popravka aparata za domaćinstvo**
 - c) neki drugi servis, koji _____
76. Frizer u selu - DA-1
77. Banka u selu
- u selu-DA - Karlovačka banka
- u najbližem naselju _____ Jastrebarsko _____ udaljenost u km _____ 8 km _____
78. Mjenjačnica u selu- Banka
- u najbližem naselju _____ udaljenost u km _____
79. Zubna ambulanta - DA- 2

II DIO

OBNOVA I RAZVOJ SELA

1. Koliko često se održavaju skupovi u vašem selu?
Jednom god. dvaput god. više puta god.
 - a) **sastanak općinskog vijeća** **svaka 2-3 mjeseca**
 - b) **sportska društva** **više puta u godini**
 - c) **kulturno umjetnička dr.** =
 - d) **lovačka dr.** =
 - e) **ribolovna dr.** =
 - f) **ostalo, vijeće mjesnih odbora** =

2. Koje svečanosti, praznike i priredbe zajedno organiziraju i slave stanovnici ovog sela?
(naziv, opis svečanosti, praznika ili priredbe, na čemu se zasniva zajedničko učešće)
 - a) ZIMI –božićni sajam, novogodišnji vatromet
 - b) U PROLJEĆE- dan općine, blagdan Jurjev o

 - c) LJETI- dani Draganića
 - d) U JESEN-
 - e) Da li znate za neke priredbe ili svečanosti koje su ranije bile organizirane u selu a sad ih više nema? Ljetne večeri, druge zabave

3. Kako žive, po Vašem mišljenju, ljudi u odnosu na period prije deset godina
 - a) znatno bolje
 - b) nešto bolje**
 - c) isto kao prije
 - d) nešto lošije
 - e) znatno lošije

4. Koje probleme sudionici intervjua (vođenog grupnog razgovora) smatraju najvažnijim za općina?
 - a) nezaposlenost
 - b) male mogućnosti doškoloavanja i podizanja kvalifikacija**
 - c) siromaštvo
 - d) alkoholizam
 - e) malo priredaba (mogućnosti) za razonodu**
 - f) bespomoćnost
 - g) nasilje u obitelji
 - h) konflikti u obitelji
 - i) male mogućnosti sudjelovanja u kulturi
 - j) kriminal, krađe**
 - k) sve manje mladih ljudi**

- l) pogoršanje zdravstvenog stanja stanovnika
- m) nedostatak radne snage
- n) loše funkcioniranje mjesnih ureda, odbora i sl
- o) nedostaci u infrastrukturi
- p) drugi problem (koji): politički

5. Da li je općina u donosu na druga naselja u općini:

- a) razvijenije od drugih
- b) jednako razvijeno kao i druga**
- c) manje razvijeno od drugih

6. Koja organizacija ili institucija je, prema mišljenju učesnika razgovora, u zadnje vrijeme pospješila (potaknula) unapređenje sela?

Općina Draganić- osnovna škola, udruge

7. Koje se osobe u selu bave pitanjem razvoja sela?
mjesni predstavnici, vijećnici, načelnik općine

8. Koji su bili najveći problemi u selu prije 20 godina, a koji su danas?
Infrastruktura prije 20 god. a danas političke podjele

9. Koje je mjere poduzimalo samo općina u rješavanju navedenih problema prije 20 godina, a koje poduzima danas?

-samoorganiziranim dobrovoljnim radom

-traži se razvoj od općine Draganić

10. Koji su najvažniji postignuti rezultati prije 20 godina?
Asfaltiranja i voda u cijelom mjestu

11. Koji su najvažniji ostvareni rezultati danas (unatrag 5 godina)
Poboljšana kom. infrastruktura, poslovna zona Draganić 1 u Lugu

Koje su inicijative pokrenute, a nisu realizirane i zbog čega?

Projekt izgradnje nogostupa uz D1-država RH stopirala radi preusmjeravanja sredstava
mnogi projekti nerješeni radi nerješnog zemljišta koji je u državnom vlasništvu

12. Koje su prazne zgrade u selu koje više nisu u upotrebi i da li ima ideja da se ponovo koriste?

Pretežno obiteljske kuće kojima su vlasnici u inozemstvu

13. Što je rađeno iz sredstava samodoprinosu?
Bolnica u Karlovcu, asfaltiranja puteva

14. Koliki je postotak učešća seoskog stanovništva u izgradnji?
-

15. Da li su korištena sredstva iz slijedećih izvora financiranja:

- a) **donacija**
- b) banke-
- c) **općine**
- d) zadruge
- e) drugo-

16. Da li postoji osoba, grupa osoba ili organizacija koja se danas dobro brine za interese ovog sela?

- a) **Da -Općina Draganić, pojedine udruge, škola**
- b) Ne

17. Da li postoji plan razvoja sela?

- a) u izradi- strategija
- b) ne

18. Koje su akcije trenutno u toku (u selu)?

Izgradnja nogostupa, izgradnja parkirališta pri groblju crkva Sv. Juraj, uređenje središnjeg trga, uređenje mjesta

19. Što planirate napraviti u narednih 5 godina

Gore navedeno

20. Od koga ili od čega, po mišljenju stanovnika, zavisi budućnost ovog sela?

- a) od stanovnika sela
- b) **od lokalne vlasti**
- c) **od samoorganiziranja stanovnika ovog sela**
- d) od poduzetnosti stanovnika ovog sela
- e) **od zaposlenih stanovnika u jedinicama lokalne samouprave**
- f) **od političkih stranaka**
- g) **od politike države**
- h) od rada vjerske zajednice
- i) od drugih čimbenika (kojih) _____
- j) ne mogu se izjasniti

21. Što bi trebalo konkretno učiniti za ruralni razvoj u Vašem kraju?

Molimo, označite najviše 5 odgovora oznakom X!

Restauracija i razvoj sela, kulturna baština i očuvanje običaja	X
Poticaj subvencioniranju poljoprivrednih gospodarstava	X
Poticanje ženskog poduzetništva	
Poticanje malih i srednjih poduzetnika	X
Obrazovanje, napredovanje i obučavanje ljudi na selu	
Povećanje broja radnih mjesta u ruralnim područjima	
Obrazovanje stručnjaka za ruralni razvoj	
Poboljšati mjere upravljanja poljoprivrednim zemljištem	X
Ustanoviti mjere zaštite okoliša na području poljoprivrede i šumarstva	
Propagiranje ruralnog turizma i tradicionalnih seoskih obrta	X
Poboljšanje ruralne infrastrukture koja je u vezi sa razvojem poljoprivrede	
Promoviranje turističkih vinskih cesta	X
Promoviranje visokokvalitetnih autohtonih proizvoda	X
Bolja infrastruktura (mreža cesta, vode, struje, telefon i dr.)	X
Poboljšanje socijalnih uvjeta na selu	X

Zahvaljujemo Vam na Vašoj iskrenosti, razumijevanju i suradnji!

Prilog 2. Gospodarski subjekti na području općine Draganić

ELEKTROSERVIS- ČUNKO	LUG 53 DRAGANIĆ	715 225
VULKANIZER- DUBRAVKO BUJAN	VRH 3 DRAGANIĆ	715 053
AUTO HORVAT D.O.O.	DRAGANIĆI bb, DRAGANIĆ	715 016
KNJIGOVODSTV.OBRT "TIK"	DRAGANIĆI 5/3 DRAGANIĆ	715 727
UGOST. OBRT "MIRNA DOLINA"	LUG 12 DRAGANIĆ	715 224
MARKET "JURAJ"	BB DRAGANIĆ	715 223
TRGOV.RADNJA"MATEŠACOMMERCE"	GOLJAK 8/3 DRAGANIĆ	715 530
CVJEČARSKA RADNJA "KAMELIJA"	GOLJAK 23/1 DRAGANIĆ	715 089
UGOSTIT. OBRT "RIBIĆ"	MRZLJAKI 83 DRAGANIĆ	715 765
PILANA MRAVUNAC	GOLJAK 21 DRAGANIĆ	715 807
"S I M S I" D.O.O.	VRBANCI 1, DRAGANIĆ	715 234
"DRVOPRERADA"- VRBANIĆ IGOR	VRBANCI 35 DRAGANIĆ	715 166
CVJEČARNA "LJILJAN"	DRAGANIĆI 10/4 DRAGANIĆ	715 482
MESNICA I TRGOVINA "KOD IVEKA"	DRAGANIĆI 31/3 DRAGANIĆ	715 065
"ALMONT GAŠPIĆ"	DRAGANIĆI 24 B DRAGANIĆ	715 744
RENO SERVIS "Z A K"	BENCETIĆI BB DRAGANIĆ	715 409
TRGOVINA „GAVRANOVIĆ“	DRAGANIĆI 34/1 DRAGANIĆ	715 070
FORD-OPEL SERVIS GAŠPIĆ	DRAGANIĆI 22 A DRAGANIĆ	715 828
UGOST. RADNJA "INEKS"	DRAGANIĆI 34/1 DRAGANIĆ	-
MONTAŽA CENTRAL. GRIJANJA BUJAN	VRH 10 DRAGANIĆ	715 945
FRIZERSKI SALON "DM"	MRZLJAKI 1 B DRAGANIĆ	715 826
VETERINARSKA AMBULANTA DRAGANIĆI	DRAGANIĆI 10B DRAGANIĆ	715 157
"HRVATSKE ŠUME"-ŠUMARIJA	DRAGANIĆ MRZLJAKI DRAGANIĆ	715 257
"A.T.C" D.O.O. AUTODIJELOVI	MRZLJAKI 1/1 DRAGANIĆ	715 082
OBRT ZA PRIJEVOZ "GAŠPIĆ"	DRAGANIĆI 6 DRAGANIĆ	715 715
ELEKTRO-SERVIS I OBRT "BENE"	DRAGANIĆI 6 DRAGANIĆ	715 080
CAFFE BAR "PICASSO"	DRAGANIĆI 6 DRAGANIĆ	715 660
FRIZERSKI SALON "VESNA"	DRAGANIĆI BB DRAG.	716 000
STOMATOLOŠ. ORDIN. DR. FURAČ A.	DRAGANIĆI BB DRAGANIĆ	715 172
AMB. OPĆE MEDICINE DR. KRALJ DIANA	MRZLJAKI 39 DRAGANIĆ	715 137
„DINOVA – DIONA“ - trgovina d.o.o.	GOLJAK BB DRAGANIĆ	-
UGOST. OBRT "ANTONIJA"	BUDROVCI 65 DRAGANIĆ	715 400
UGOST. OBRT "JOCKER"	MRZLJAKI 1/2 DRAGANIĆ	715 953

UGOST. OBRT "LUNA"	LAZINA 76 DRAGANIĆ	715 801
AUTOPRIJEVOZNIK D. DOMJANČIĆ	MRZLJAKI 25/1 DRAGANIĆ	715 958
UGOST. OBRT "JASMIN"	DONJE SVETICE 127	715 713
UDOMITELJSKA OBITELJ PAHANIĆ	12/1 DRAGANIĆ	715 548
UDOMITELJSKA OBITELJ BUJAN	VRH 12/1 DRAGANIĆ	715 677
UDOMITELJSKA OBITELJ „NOBILES“- STANIČAK	VRH 9	715 194
„UDOMITELJSKA OBITELJ DUGANIĆ	GOLJAK BB	715 200
„NOVEMA-NOVA“,GRBAČIĆ	DRAGANIĆI 30/1	715 930
„BENE INTERIJERI“	BUDROVCI 107/1	715 341
„TIFON“ D.O.O.	HUMBOLDTOVA 4/V, ZAGREB	-
„PLINACRO“ D.O.O.	SAVSKA CESTA 88/A, ZAGREB	-
„VAGOR“ D.O.O.	KSAVER 37, ZAGREB ILI POSLOVNA ZONA LUG BB	-
„SHERIF EXPORT-IMPORT“	PRVI ORANIČKI ODVOJAK 4 (POSLOVNA ZONA LUG)	-
„KOVINA LJEVAONICA“ D.D.	D.D. S.RADIĆA 41, VELIKO TRGOVIŠĆE – POSLOVNA ZONA LUG BB	-
„EKOLOGIJA MARŽIĆ“ D.O.O.	DRAŠKOVIĆEVA 5, ZAGREB	-
„HEP – D.P. ELEKTRA KARLOVAC	V.MAČEKA 24 (POSL. ZONA LUG)	-
„SUMINA“	SUŠAČKA 40, KARLOVAC (POSL. ZONA LUG)	-
„HT – HRVATSKE TELEKOMUNIKACIJE“	SAVSKA CESTA 32, ZAGREB	-
„ŠTAHAN“ D.O.O.	SVIBANJSKA 6, KARLOVAC	-
LJEKARNE DERJANOVIĆ“	V.MAČEKA 30, KARLOVAC	-
„JASA“ D.O.O.	BARKOVIĆI 3, DRAGANIĆ	-
„SVIJET DEKORA“ D.O.O.	LUG 74, DRAGANIĆ	-
„PEKARNICA SLAVUJ“	DRAGANIĆI 4, DRAGANIĆ	-
„TT MANJEROVIĆ“	LUG 43, DRAGANIĆ	-
„EURO PETROL“ D.O.O.	MARTINKOVAC 143 B, RIJEKA	-
„TIOV“ D.O.O.	GOLJAK 17, DRAGANIĆ	-
„KARLOVAČKA BANKA“ D.D. KARLOVAC	KARLOVAC, I.G. KOVAČIĆA 1	-
„HP – HRVATSKA POŠTA“	I.G.KOVAČIĆA 4, KARLOVAC	-
„Z.A.C“ ZAGREBAČKI AUTOCENTAR	LUG 25 (ZAGREB, VALPOVAČKA 3)	-
„HŽ – SEKCIJA ZA PRUGE“	OGULIN, STROSSMAYEROVA 10	-
"RIBNJACI KUPA“ d.o.o. ZAGREB	PETROVARADINSKA 1	-
FRIGO SERVIS TOMAŠKOVIĆ,	Lazina 12	715 005

Izvor: <http://www.draganic.hr/sadrzaj.php?gs=2&p=10>

Prilog 3. Proračun Općine Draganić (prihodi) za 2013. godinu

Račun/ pozicija	O p i s	2012. god. rebalans	2013 god. plan	Indeks 3/2	Struktura %
6	Prihodi poslovanja	4 443 000,00	4 895 000,00	110,17	98,39
61	Prihodi od poreza	2 381 000,00	2 469 000,00	103,69	49,62
611	Porez i prizrez na dohodak	2 106 000,00	2 182 000,00	103,60	43,85
613	Porez na imovinu	173 000,00	185 000,00	106,93	3,71
614	Porez na robu i usluge	100 000,00	100 000,00	100,00	2,00
616	Ostali prihodi od poreza	2 000,00	2 000,00	100,00	-
63	Pomoći iz inozemstva (darovnice) i od ostalih unutar općine	390 000,00	700 000,00	179,48	14,07
633	Pomoći iz proračuna	390 000,00	700 000,00	179,48	14,07
634	Pomoć od ostalih sub. opće države	0,00	0,00	-	-
64	Prihodi od imovine	180 000,00	330 000,00	183,33	6,63
641	Prihodi od financijske imovine	13 000,00	12 000,00	92,30	-
642	Prihodi od nefinancijske imovine	167 000,00	318 000,00	190,41	6,39
65	Prihodi od administrativnih pristojbi i po drug. propisima	1 400 000,00	1 384 000,00	98,85	27,61
651	Administrativne (upravne) pristojbe	55 000,00	5 000,00	10,00	0,10
652	Prihodi po posebnim propisima	367 000,00	364 000,00	99,18	7,31
653	Komunalni doprinosi i naknade	978 000,00	1 015 000,00	103,78	20,40
66	Ostali prihodi	86 000,00	6 000,00	6,97	0,12
662	Kazne	5 000,00	5 000,00	100,00	0,10
663	Donacije od pravnih i fizičkih osoba izvan opće države	81 000,00	1 000,00	1,23	0,02
68	Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	6 000,00	6 000,00	100,00	0,12
681	Kazne i upravne mjere	6 000,00	6 000,00	100,00	0,12
7	Prihodi od prodaje nefinan. imov.	30 000,00	80 000,00	266,66	1,60
71	Prihodi od prodaje ne proizvedene imovine	30 000,00	80 000,00	266,66	1,60
711	Prihodi od prodaje materijalne imovine – prirodnih bogatstava	30 000,00	80 000,00	266,66	1,60
72	Prihodi od prodaje proizvedene dugotrajne imovine	0,00	0,00	-	-
721	Prihodi od prodaje građevinskih objekata	0,00	0,00	-	-
9	Vlastiti izvori	941 986,71	0,00	-	-
92	Rezultat poslovanja	941 986,71	0,00	-	-
922	Višak/manjak prihoda	941 986,71	0,00	-	-
	UKUPNO	5 414 986,71	4 975 000,00	-	100,00

Izvor: Razvojna strategija općine Draganić 2013.-2020

Prilog 4. Transkript intervjua sa gospodinom Nikolom Barkovićem

1. Gdje ste rođeni i koje godine?

Rođen sam 4.10.1909. tu u Barkovićima u ovoj kući di je živijela moja obitelj s još jednom obitelji.

2. Kakvo je bilo odrastanje u ono vrijeme?

Bili smo siromašni, al smo imali jedni druge i zato smo bili sretni. Kao mali sam volil iti na pašu sa kravama, ovcama, i svinjama, pa sam se s prijateljima kaljužal u blatu. Poslje smo se prali su stojnici, al to samo za vrijeme ljeta. Išal sam v školu s devet godina, a završil sam samo četri godine, meni dost, ionak nis preveć volil tu školu. Meni je sreća bila najti se s prijateljima pa iti ganjati svinje na pašu. Tata me znal tući, al kaj sam mu ja mogel, ni stel iti v školu i gotovo. Govoril je da je batina iz raja zišla a šibom me tupal. Tata mi je napravil pušku drvenu pa sam se i z njom znal igrati.

3. Što je bilo dok ste završili školu, jeste li imali plan što će te dalje raditi?

Delal sam isto kaj i prije, doma sam bil i pomagal u polju i stoku sam na pašu vodil i na potoku sam ih napajal. Dok sam imal 19 godina u vojsku sam otišal i ni me bilo doma dvije godine. Ni mi bilo ljepotam, nis ni trebal otiti al sam moral.

4. Kada ste obavili službu u vojsci, jeste našli kakav posao?

Doma je mene čekal posal na njivi, jedva sam i dočekal. Bil sam se oženil jednom curom tam prek iz Lazine. Marta se zvala. Umrla je od tuberkoloze nakon kaj je Janu rodila.

5. Možete mi reći gdje su se radala djeca onda? I molio bih vas da opišete.

U polju. Dok je žena bila trudna delala je sve kaj bi delala i da ni trudna. Žene su bile čvrste onda a ne ko mlohavice danas kad ih vidim. Dok je bila u polju kad je trudove dobila malo je vriskala dok babica ni došla i zela djete. Uvjek smo imali babicu kaj je sve znala i brinula se za sve. Žena čim je rodila odma smo ju sterili da dela, ko da i ni rodila.

6. Što se jelo u ono vrijeme?

Imali smo mi svoje specijalitete, za doručak žganci sa mljekom i kavom kaj smo ju sami iza kuće uzgajali i mljeli sa mažarom svako jutro, nismo šećera mi imali. Ručak sam pak jedva znal dočekati kad sam s paše išal, grah sa zeljem. Jedino dok ti je bil Božić i Uskrs onda smo ti odojka pekli, tad smo se i najeli. Pekli smo kruha od šenice kuruze kaj smo mljeli tam na mlinu na stojnici. Jest da smo siromašniji bili, al ja ti se ne sjećam da je neko ikad gladoval i svi su znali kad treba dojtii jesti a nit vure nismo imali.

7. Kako uspoređujete današnji život u Draganiću s ondašnjim?

Ma to nit neznam kaj danas je, sve se naglo promjenilo. Prije je sve bilo tako jednostavno, danas nemrem ni u lad sjesti a da mi ne dojde neko z elektre, vodovoda ili pak onog telefona. Zato sam i pustil ove cucke po dvorištu da laju na svakoga ko naide. Kaj oni pripovedaju za tu tehnologiju neku i aute te, pa mene opće ni briga. Zovu Janu na telefon da bi tela kupiti nekaj, ja se derem kaj će nam više, teraj to, jel imamo kuću? Imamo. Imam kćer, kokoši, Rikija i Tikija. Nem sigurno još dugo tak da kaj će mi ostalo.

8. Što mislite, koja je tajna dugog života?

Ja ti v životu nis kod doktora išal nit ikakve ljekove pil, a eto zdrav sam ko dren. Prije smo imali svoj vinograd mali i sve kaj smo uzgajali i jeli bilo je naših ruku dijelo. Danas ti toga više nema.

SAŽETAK

U ovom radu analiziran je socio-ekonomski okvir razvoja sela Draganić koje svoj razvoj temelji na važnim društvenim institucijama i relativno razvijenom gospodarstvu. Temeljem provedenog intervjua i podataka iz anketnog upitnika može se zaključiti da postojeću gospodarsku osnovu koja počiva na tri gospodarske zone i poljoprivredi kao važnoj životnoj djelatnosti stanovnika Draganića, treba obogatiti novim gospodarskim djelatnostima kao što je, primjerice, ruralni turizam. Ruralni turizam može na novi način povezati i ojačati društveni i ekonomski aspekt razvoja sela, jer posjeduje pretpostavke kao što su povoljan položaj naselja, kultura i tradicija, te atraktivna priroda. Socio-ekonomski okvir razvoja općine Draganić počiva na dobro razvijenim institucijama koje njeguju društveni život svojih žitelja, složnoj lokalnoj zajednici, bogatoj kulturi i povijesti, te dobrim poduzetničkim aktivnostima. Usmjerenje prema razvoju i unaprjeđenju života na selu je važna karakteristika ovoga kraja.

Ključne riječi: socio-ekonomski okvir, selo Draganić, turizam, poljoprivreda, gospodarstvo